

204170N

Section II Dalis

SA

Sėvynė

LINKSMŲ KALĖDŲ
IR
NAUJŲ METŲ.

Moterų
ir Vaikų
Laikraštis

No. 51

NEW YORK, GRUODŽIO-DEC. 21, 1917

VOL. IX

MOTINOS

Apdrauskite Savo Vaikus

NĖRA reikalo pri-
rašinėti vaikus prie
svetimtautiškų Insu-
rurance kompanijų,
— galite apdrausti
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje. Ap-
drausdami savo vai-
kus S.L.A., mokėsit
mažiau, o atsitikime
nelaimės gausit dau-
giau. Kompanijų a-
gentams mokėdamos
po 10c. savaitėje iš-
mokate per metus
\$5.20; atsitikime ne-
laimės gaunate \$25.
Į S.L.A. mokėsit po
50c. į 3 mėnesius —
per metus išmokėsit
\$2.00, o nelaiminga-
me atsitikime gau-
nate nuo \$25 iki \$100
apsaugos.

NIEKAD nieks ne-
barškina į duris,
kaip daro tokie a-
gentai, rinkdami kas
savaitė dešimtukus:
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje apmo-
kate kartą į tris mė-
nesius arba ir už vi-
sus metus iškalno.
Reikalus atliekat sa-
vo prigimtoje kalbo-
je, o kuopų viršinin-
kai suteikia jums
nariams viso-
kiariopą naudą.

ISTATAI

PRIĖMIMUI VAIKŲ PRIE Susivienijimo Lietuvių Amerikoje

1. Visi lietuvių, abiejų lyčių vaikai, sveiki ant kuno ir proto, nuo 1 iki 18 metų amž., gali pri-
gulėti prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje.
2. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka \$2.00 per
metus, arba 50c. kas 3 mėnesiai, t. y.: sausio,
balandžio, liepos ir spalio mėn. Šio skyriaus
vaikai gauna pomirtinės \$25.00.
3. Vaikai nuo 5 iki 10 m. moka \$2.25 per me-
tus, — pirmą bertainį metų 75c., o kitus tris
bertainius po 50c. Pomirtinės gauna \$50.00. —
Vaikams, nuo 10 iki 18 m. am., mokant po \$2.25
per metus, bus išmokama \$100.00 pomirtinės.
4. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka įstojimo
25c. Įstojimą ir už 1-ą bertainį moka sykiu,
t. y. 75c.; nuo 5 iki 18 m. moka įstojimo 25c.,
50c. bertaininės ir 25c. reikalams, arba viso \$1.00.
5. Visų trijų skyrių vaikai tik išbuvę 30 dienų
Susivienijime gali gauti pomirtinę. Prigulėjimas
vaiko prie S.L.A. skaitosi nuo tada, kada jo įsto-
jimo piningai priimti į Centrą.
6. Vaikai, prisirašę prie S.L.A., gaus iš Centro
paliudijimus, ant kurių bus įrašyta vardas, pa-
vardė ir laikas įsirašymo į S.L.A.
7. Vaikai skolingi už vieną bertainį tampa su-
spenduoti, skolingi už du — liekasi išbraukti.
8. Vaikui mirus, pomirtinę gauna tėvai; nesant
tėvų — giminės, nesant giminių — urėdiškai pri-
pažinti vaikų globėjai. Pomirtinę išmokama pri-
stačius paliudijimą, ant kurio turi būti pasirašę
daktaras ir graborius.
9. Vaikai yra paliuosuojami nuo mokėjimo tau-
tiškų centų ir kitokių „ekstra“ mokesčių. Paliuo-
suoti taipgi nuo mokesčių siuntimui delegatų.
10. Vaikai neturi tiesos prie rinkimo delegatų
ir patys negali būti siunčiami kaip delegatai.
11. Vaikai turi būti įrašomi kuopų susirinki-
muose. Kuopų viršininkai ir abelnai visi sąna-
riai turi taisyti, kad nebūtų įrašoma vaikai ne-
sveiki. Abejojant apie vaiko sveikatą, turi būti
pareikalauta daktaro paliudijimas, už kurį apmo-
ka tėvai arba įrašantys vaikus ypatos.
12. Vaikai nedoro pasielgimo, neklausantys tė-
vų, negali būti priimami prie S.L.A.
13. Vaikus prirašantieji turi paduoti teisingai
vaiko metus; neteisingai paduoti metai, jei bus
susekta, vaikas taps iš S.L.A. pašalintas be su-
grąžinimo įmokėtų pinigų. Abejojant apie vai-
ko metus, tėvai turi pristatyti gimimo metrikus.

VAIKAI priimami į
S.L.A. nuo 1 iki
18 metų amž.; pas-
kui, be jokio įsirašy-
mo ir be daktaro eg-
zaminacijos pereina
į suaugusių skyrių.
Po prisirašymo, kaip
parodo įstatuose, už
30 dienų vaikai tam-
pa pilnais nariais ir,
atsitikus mirčiai, iš-
mokama pilną įsta-
tuose parodytą po-
mirtinę be atidėlio-
jimo. Vaikai priima-
ma be daktaro pa-
liudijimo — užten-
ka, kad du S.L.A.
nariai patvirtina vai-
ko sveikatą kuopos
usirinkime. Kuopos
randasi kiekviename
mieste.

SKAITYDAMOS šį
laikraštį, pratinkit
taipgi ir savo vaike-
lius prie skaitymo:
jiems yra pavestas
Vaikų Skyrius. Me-
dį galima lenkti pa-
kol jaunas, taip ir
vaikelius galima pri-
pratinti skaityti iš
mažens, taipgi supa-
žindinti juos su tąja
Draugija, kuri rupi-
nasi ir teikia savo
reikalingas in-
formacijas.

Reikalaujami platesnių informacijų, kreipkitės prie vietinės kuo-
pos valdybos arba į Centro Sekretorių šiuo adresu:

A. B. Strimaitis

307 West 30th Street
NEW YORK CITY

KALĖDOMS
ir
NAUJIEMS
1918 M.

SENOJE Tėvynėje Kalėdos laikoma viena iš didžiausių švenčių. Ukinkai maino šeimynas, apmoka algas, — perversmas didelis. Čia, Amerikoje, Kalėdos nedaro taip didelio įspūdžio, vienok beveik visi mes, nors trumpai, perbėgame mintimis praeitų metus, žvilgtterime, ką ateinantie metai suteiks, kiek mums tie metai bus laimingi.

Jeigu taip darėme kas metai, tai išmet pamąstykime, ką mums šie Nauji 1918 m. suteiks.

Pradėdami naujus metus, šale savo šeimyniškųjų reikalų, butinai turime pagalvoti apie visuomeniškus reikalus. O tų reikalų yra daug, ypačiai dabar, kuomet viešpatauja karė visame pasaulyje.

Pas mus išpradžių daug buvo entuziazmo. Šaukėm visuotinus seimus,

tvrėm įvairius Fondus aukom rinkti, varėm polemikas, kuriems daugiau garbės priklauso už žmonių suaukautus piningus. Tie visi nesmagumai jau mažu-pamažu sumažėjo.

Vyrai rupinasi politiskais Lietuvos reikalais. Tad moterims reikėtų darbuotis pašalpos srityje. Butų pageidaujama, kad mūsų moters, susitarusios, sušauktų Moterų Visuotiną Seimą, aptartų, kokių būdu butų galima sutverti moterų labdaringus kliubus įvairiose lietuvių kolonijose, kaip rengti vakarus, steigti bazarus, kelti vakarienes, steigti rankdirbių ruimus, o svarbiausiai — pasišvesti eiti grįčia nuo grįčios kas savaitė, prašant nuo kiekvieno didelės ar mažos aukos. Moters taip darbuodamos, gale metų tikrai turėtų kuomi pasirodyti.

A. B. STRIMAITIS.

MOTERIMS REIK BALSAVIMO TEISIŲ!

Parašė ŠARUNAS.

NEKURIE tautiečiai, lygiai čia S. V. (Vitaitis „Tėvynėje,” o Šalčius So. Bostone prakalbose), lygiai Rusijoje (prof. Valdemaras „Lietuvių Balse”), nugąstauja apie Lietuvos gerbuvį, moterims gavus balsavimo teises. Jie baikštauja, kad tuomet Lietuvos valdyme klerikalai ingytų didelę intekmę. O mes gyvenime, kaip masų tautos, taip kitų, matome, ką tokia intekmė reikėtų numylėtai Tėvynei ir jos žmonėms. Užtenka, del pavyzdžio, peržvelgti Ispanijos bei Portugalijos istorijos lapus. Tos šalys kadaise buvo galingos ir turtingos. Jose bujojo rašliava, mokslas, dailė. Bet dabar jos beveik be energijos, be jokios reikšmės žmonijos gyvenime, ne taip, kaip, duokim, daug mažesnės Danija, Švedija ir kitos. O Ispanija ir Portugalija žlugo daugiausiai pasidėkojant klerikalų užviešpatavimui šalies politikoje. Todel viršminėtų tėvynainių nuogąstavimams yra apčiuopiami pamatai. Mylėdami savo šalį ir trokšdami jai pirmynėigos, jie net demokratijos pamatus laikinai braukia į šalį, butent laisvę, lygybę, brolybę *visiems piliečiams*. Tas klerikalų abazui davė progą skersai ir išilgai tautiečius apšmeižti.

„Gyvenimas — mokykla;” „Bėda pamokina”; „Per lavinimosi į tobulybę”; — sako išmintingieji. Todel aš negaliu pilnai apibranginti viršminėtus nuogąstavimus. *Moterims reikia duoti balsavimo teisės Lietuvoje*. Demokratinėj Lietuvoj valdžios rinkimuose dar ilgai bus keblumų. Daug bus netobulumų ir nenuoseklumų, nors vien tik vyrai balsuotų. Tos visos painiavos paeis nuo to, kad balsuotojai patį nebus patyrę piliečio priedermių, ir nežinos pilnai savo balso

svarbos šalies gerbuviai. Ar daug iš tarpo lietuvių vyrų žino, kas tai yra proporcinga sistema, australinė sistema, iniciatyva, referendumas? Ar daug iš jų gali suvaldyti savo geidulius ir duoti savo balsą už žmogų, tikrai tinkantį renkaman urėdan? Ar daug iš jų gali duoti aiškią nuomonę, kas geriau šalies valdyme, ar vienas Atstovų Butas, ar Atstovų Butas ir Senatas? Ir daug, daug yra dalykų, kuriuos tobulas pilietis turi butinai žinoti. Kolkas mes jų nežinome, nes, dejuodami po autokratijos bizunu, nei nemąstėme apie juos. Net parlamentarių taisyklių kningutės lietuvių kalboje neturime! Bet tų taisyklių, tų visų dalykų mes iš metų į metus balsuodami pramoksime.

Tai kam iš tos mokyklos išskirti moteris? Ant kokių pamatų pasiremami mes galim joms sakyti: „*Jūs palaukit, kol nesubręsite.*” Tuom tarpu, patįs budami didžiais nepribrendėliais (tą parodo 2-as Visuotinas Seimas, ir daugelio draugijų posėdžiai, kuriuose viešpatuoja ne teisybės, ne lietuvių naudos, bet siaura partijinė dvasia), *duokime moterims balsavimo teises ir bręskime visi kartu!*

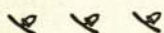
O kaslink musiškių klerikalų, — tai jų bijoti nėra ko. Kovoje jų tvirčiausiu ginklu yra ne faktai, bet šmeižtai ir nenuosakuniai. Jų įtekmė nors pakils (ir tai vargiai), moterims gavus balsavimo teises, bet pakils tik laikinai. Ir ji žlugs, idant daugiau nebeatsikelti, ant kiek skiepysis lietuvių širdyse apšvieta ir demokratijos pamatai. O mums kolkas reikia išdirbti sveiką opoziciją, išplėtoti savo partijos grindis ir aiškinti, skleisti žmonėse svarbą piliečio demokratinėj

valstijoje ir klaidingumus klerikalinių minčių.

Todel nugąstauti klerikalų nėra labai ko. Lai jie sau sveiki šmeižia mus kiek tik įstengia jų galvelės. Mums reikia dabar populiarių straipsnių, aiškinančių piliečio bei valstijos priedermes; mums reikia straipsnių, nušviečiančių partijų grindis, išdėstančių įvairias rinkimų sistemas ir jų tobulumus. Juk mes turime politikierių, žvejojančių neėsančius šni-

pus. Tai kodėl neturėti politikierių, aiškinančių savo žmonėms politikos ir valdžios pamatus? Jei mes šviesimės patįs, jei mes šviesim savo sąpiliečius, tai jokių *baubų*, pavydale klerikalų intekmės demokratinės Lietuvos valdžioj, nereiks bijoti, nesa *tiesa visada galingesnė už netiesą*.

Tad lai stoja moters petis į petį su vyrais politikos darbe!

IŠMOKIME GYVENTI

Rašo ONA.

SVEIKATOS slaptybės yra tame, kad sveikatai nėra slaptybės. Sveikatos įsakymų yra tikrai keletas; jie yra lengvi ir suprantami. Kiekvienas juos žino, išskyrus tikrai tokius žmones, kurie statosi esą tiek išmintingi, kad viską žina, bet neaiškiai, ir viską gali padaryti, išskyrus pragyvenimą...

Prisilaikant gamtos taisyklių, galima turėti gerą sveikatą. Tos taisyklės yra šitokios: kvėpuok, maudykis, dirbk, juokis, mokinkis, žaisk — ir visam kam priduk meilės. Kas prisilaikys šių įsakymų, kas naudosis kiekvienu jų tam tikroje proporcijoje, — gyvens ilgai, bus sveikas ir linksmas. Toks žmogus sulauks žilos senatvės be reikalingų kančių. Jam gyvenimo rudens dienos bus maloniausiomis viso jo amžiaus dienomis. Žmogus galima pavadinti oro augmenimi; jisai be maisto gali išgyventi per keturiasdešimtis dienų, bet be oro negali išgyventi ir keturių minučių.

Budamas lauke, kvėpuok giliai. Kvėpavimas yra gyvybė. Lygus kvėpavimas palygina pulso mušimą. Piktumas ir pavvydas sutrumpina kvėpavimą ir, tokiu būdu, sutrumpina gyvenimą, nes užgau-

na kraujo cirkuliaciją. Užgavimas kraujo cirkuliacijos užkenkus virškinimui, kurs, savo keliu, sukelia suerzintas ir pavojingas mintis.

Norint būti sveiku, reikia tankiai maudyties, nes oda, kad būtų veikli, turi būti švari. Gerk užtektinai vandens. Labai gerai yra gerti karšto vandens išryto. Nepersivalgyk ir prieš eisiant gulėtų suvalgyk obuolį ir išgerk nors pusę stiklo vandens. Gerdamas atsimink kadir savo draugus; manyk gerai apie juos; manyk gerai apie save. Jei turi priešių arba šiaip kokių nesmagumų, tai užmiršk apie juos. Prie kasdienio užsiėmimo reikia pamainomis naudoties — sveikata, darbu, mokinimuisi, vaikščiojimu, muzika, kningomis, daržininkyste, žaismėmis. Skaityk kiek nors kasdiena — skaityk geras kningas; pasižiūrėk į debesis, į dangaus mėlynę ir mąstyk — pasilsėsi ir atsigaivinsi.

Naudokis vien gamtos gyduolėmis — geru maistu, geromis mintimis, gerais darbais. Nakčia miegok, o dieną dirbk.

Gamta yra meili motina. Taigi mylėk ir ją, — pažink ją, apvertink ją, o ji tave priglaus ir savo dainele tave nuramins, o rupestis pasiliks nuskandinta sapnų šešėliuose.

KAIP MAN ATRODO...

Rašo ONA.

VISA tai, iš ko susideda gyvenimas, yra paslaptis. Paties žmogaus gyvybė yra stebuklas. Išmintingiausie žmonės mato tik tai dalykų pavirši. Visa, kas šiandien skaitoma žmonijos žinojimu, galima sakyti, yra vien abelnų patyrimų išvedimai.

Ištikrųjų-gi, mes nieko nežinome. Mes nesusiduriame su priežastimis — tik tai su apsireiškimais, pasekmėmis. Tikrasis žmogaus veikimo šaltinis yra nematomas ir nežinomas. Mes tegalime vien spėlioti apie tai, kas dedasi po tuo uždangalu, kurs apsupta žmogaus sielą tamsa.

Aš pati savęs nepažįstu. Aš negaliu nei dalelės savo minčių veikmės išreikšti; kaip tad galima sakyti, kad kas mane pažįsta, jeigu viens nuo kito esame taip atskirti, kaip rytas nuo vakaro?

Sakome, — žmonės neteisingi. Bet-gi žmonių veikimuose nėra tokio dalyko, kaip teisingumas, — mes vis matome dalyką iš vienos arba kitos pusės. Teisingumui surasti reikia tame pat laike matyti netik vieną ir kitą dalyką pusę, bet ir dalyko bei klausimo pačią širdį. Dar neužgimė toks žmogus, kurs galėtų teisingai dalyką permatyti.

Ar nebutų naudingiau nusileisti akivaizdoje mūsų nežinojimo? Visokiuose reikaluose mes esame vienpusiškai užtai, kad niekuomet negalime matyti dalyko iš abiejų pusių.

Šiame pasaulyje nėra lygsvaros. Dalykai vis nusvyra savo keliais. Visi žmo-

gaus prisirišimai, pagaliaus, liekasi pertraukti ir ryšiai panaikinti. Gyvenimas stovi ant kranto linksmybės ir nuliudimo, ant kranto džiaugsmo ir kentėjimo.

Gyvenime be varžytinių gaunami dalykai yra menkos vertės. Žmogaus gyvenimas nelengvai tėra patenkinamas; jisai nuolat kovoja su priešais savyje ir aplink savęs. Žmogus yra tai vieta varžytinėms spėkoms susirinkti.

Gamtoje turime gerą ir blogą, teisybę ir neteisybę, šaltį ir karštį, žiaurumą ir malonybę, atbudavojimą ir naikinimą. Gamta, vien su konstruktyviu principu ir be naikinimo principo, butų nesuprantama. Gyvenimas-gi remiasi ant lygsvaros karės tarpe tų dviejų priešgynybių.

Kiekvienas dalykas šiame pasaulyje, ar tai geras ar blogas, turi savo kainą. Mes turim užmokėti už visą, ką gauname. Mums tik tas priklauso, ką uždirbti tegalime. Gamta nėra niekam skolinga. Visatoje nėra prigimtų teisių, nei paskirtų pavedimų.

Mes iš šio pasaulio negalime reikalauti daugiau nei mažiau, negu mes jam duodame. Negalime nieko pridėti, nei atimti nuo to, kas yra. Gamta turi atlaikyti lygsvarą kiekvienoje gyvenimo sekundoje. Negalint tos lygsvaros išlaikyti, įvyktų išnaikinimas. Ir mes negalime nuo tos taisyklės atsitolinti, ir tas yra išmintingas, kas tą taisyklę pažįsta. Pagal tą pasaulis atsisteisia prieš teisybę.

KUDIKIS*

Metropolitan Life Insurance Leidimu
Vertė I. B. BRONUŠAS, M. D.

**SKYRIUS II — PRISIRENGIMAS
PRIE KUDIKIO.**

NĖRA reikalo bijotis išpildymo motinystės pareigų. — Daugelis moterų bijo motinystės. Turėti kudiķį yra natūrališka ir normališka. Milionai kudiķių gimsta kas metai ir jų motinos yra stiprios ir sveikos po gimdymui.

Motinos prižiūrėjimas. — Kudikio prižiūrėjimas prasideda prieš jo atėjimą į šį pasaulį. Kiekvienas kudiķis turi tiesą turėti sveiką motiną ir tėvą. Motina gali daug padaryti linkui pagerinimo savo ir kudiķio sveikatos. Pirmiausia ji pati turi būti sveika, o paskui — ji turi taip daryti, kad kudiķis būtų stiprus dar prieš užgimimą. Kudiķiui reikia suteikti kiekvieną progą, kad jis, atėjęs į šį pasaulį, būtų sveikas.

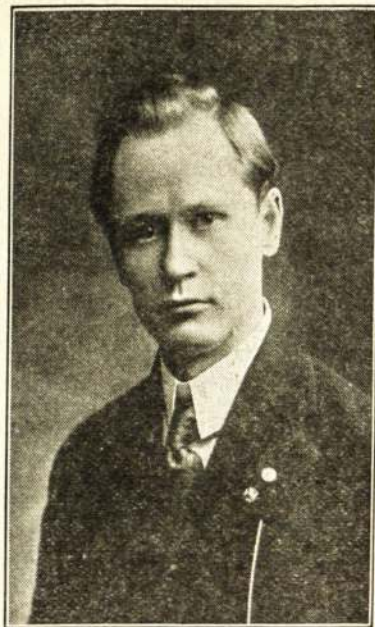
Norint, kad kudiķis būtų stiprus, jis reikia gerai užlaikyti dar prieš užgimimą. Motina tame laike turi gerai valgyti, kad palaikyti savo sveikatą ir sykiu gerai maitinti augantį kudiķį. Maistas turi būti geras ir paprastas, nereikia persivalgyti, bet jo turi būti užtektingai. Geriausia yra valgyti daržoves ir vaisius, mėsą, gerą pieną, duoną, sviestą. Mėsos reikia valgyti tik sykį į dieną. Maisto virškinimas tame laike nėra taip geras, kaip paprastai, iš priežasties spaudimo ant tų kuno dalių, kurios atlieka virškinimo darbą. Jei numanoma, kad suvalgoma daug daugiau, negu ištikrųjų reikia, tai apie tai reikia pasiklausti daktaro, bet ne savo draugų. Ne-

reikia valgyti nepatinkamų valgių. Yra labai svarba, kad viduriai išsi-valytų reguliariškai sykį į dieną. Reikia dabotis, kad nepersivalgius. Be daktaro pavelijimo moteris nepri- valo gerti alaus arba kitokių alkoholinių gėri-

mų. Daugumos manoma, kad geriančių motinų kudiķiai nėra taip stiprus, kaip kitų, ir greičiau suserga kudiķystėje. Nei viena motina to nenori susilaukti.

Namai. — Yra tai labai svarbus dalykas kaip motinai, taip ir kudiķiui, kad viskas namuose, kuriuose kudiķiui pri-seina gyventi, būtų švaru.

Namai turi būti dar švaresni, negu pirma buvo, kad kudiķiui prirengtus dalykus būtų galima kuošvariausiai užlaikyti. Mažas kudiķis gali labai susirgti iš priežasties mažos purvo dėmės, kuri gal būti pilna bakterijų. Bakterija, kuri gali pagaminti tik lengvą ligą suaugusia-me kune, gali būti labai pragaištinga tik-ką užgimusiam kudiķiui arba pačiai motinai. Juoda abudu yra persilpni kovoti su pragaištingomis bakterijomis. Prieš pat gimdymą reikia atidžiai ir perdėm išplauti kiekvieną kam-pą apie lovą.

Dr. Ip. Bronušas.

*Žiūr. NN 10, 11.

Saulės šviesa. — Saulės šviesa ir tyras oras yra geriausi namų valytojai. Tokiuose namuose bakterijos negali augti.

Namus, lovą ir kambarį, kuriame kūdikiui reiks gyventi, reikia švariai užlaikyti.

Tyras oras. — Laukiančioji kūdikio motina turi turėti daugiau tyro oro, negu paprastai. Ji turi parupinti kraują del dviejų, o tyras oras išvalo kraują. Ji turi būti tyrame ore kiek tiktai galima, ir laikyti langus atidarytus, kuomet trusiamasi apie namus.

Darbas. — Jeigu laukiančioji kūdikio motina dirba krautuvėje arba dirbtuvėje, tai ji turi sūstoti dirbusi bent du mėnesius prieš laiką. Moters, kurios dirba per ilgai arba labai sunkiai, tankiausia pagimdo silpnus arba liguistus kūdikius. Kūdikio pagimdymui reikia daugiau spėkų. Motina gyvena del dviejų. Ji gali dirbti namų darbą, bet ne dirbtuvėje prie mašinos.

Dirbimas vėliau, negu du mėnesius prieš laiką, gali pragaištingai atsiliepti kaip ant motinos, taip ir ant kūdikio.

Mankštinimasi. — Motina reikalauja reguliariško mankštinimosi. *Pasivaikščiavimas tyrame ore ir lengvas namų darbas prie atidarytų langų yra geriausi išsimankštinimo budai. Toksai išsimankštinimo budas yra geresnis, negu vaistas.* Ji bus druta, kūdikis sveikas ir gimdymas bus lengvas. Namų darbas nereikia kilnojimą sunkių dalykų arba laipiojimą ant krėslų ar kopečiomis. Nereikia kilnoti sunkių vaikų. Kitaip, kūdikis gali užgimti prieš laiką ir motinos ir kadikio gyvastis gali atsirasti pavojuje.

Pasilsis. — Reikia miegoti kuodaugiausiai prie atidarytų langų. Reikia at-

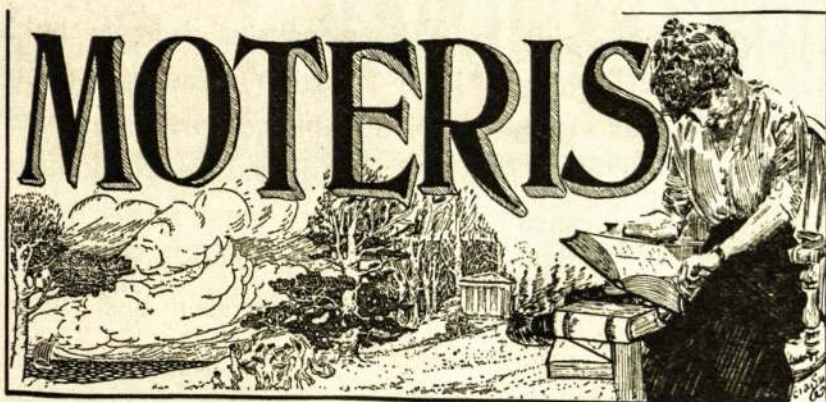
sigulti kiekvieną popietį nors pusei valandos. Atsigulus, nereikia mąstyti apie darbą ir nereikia vaikams pavelyti daužyties po kambarį. Miegas sustiprina kūną.

Laukiančioji kūdikio motina privalo miegoti kiek tiktai ji gali ir nori. Ji neprivalo užmiršti atidaryti langus einant gultų.

Drapanos. — Reikia nešioti liuosas drapanas. Tai yra paranku prie darbo ir pasivaikščiojimo. Žiemą reikia apsiredyti šiltai, bet lengvai. Alei vienoje madų kningoje galima rasti pavyzdžius drapanų, iš kurių reikia pasirinkti tinkamas laukiančiai kūdikio motinai drapanas. Tokias drapanas galima pasisūti iš pigios medžiagos. Tam tikslui tinkamas drapanas galima pasitaistyti ir iš seno sijono. Tai yra paikybė jausties blogai delei ankštų drapanų, kad išrodyti gerai. Motinystė yra toks gražus dalykas, kad jos nereikia slėpti. *Nereikia dėvėti ankštų ir nesmagių drapanų.*

Dantys. — Tankiai neščiai moterei dantys ima puti. Kartais motinoms iškrinta dantys, kūdikiui užgimus. Tai del to taip atsitinka, kad tame laike virškinimas nėra taip geras, kaip paprastai, atsiranda daug rugščių. Iš tos priežasties dantys apsitraukia plėvėmis ir pradeda gesti. Dantys reikia valyti kelis kartus į dieną. Geriausias burnos išplovimui vanduo yra tai *magnezijos pienas*. Kepamoji soda arba paprastoji druska taip-gi sudaro gerą ir pigų barnos išplovimui vandenį. Tuos dalykus pirma reikia ištirpyti vandenyje. Kaip tik pastojama neščia, tuojaus reikia duoti dentistui dantis užtaisyti. Tas gal apsaugos dantų netekimą. Dantis reikia švariai užlaikyti.

Daugiau Bus.

Parašė A. B. STRIMAITIS.

NESENAI sakiau, kad apie moteris nieko nerašysiu. Maniau, kad tuomi išsireiškimu paraginsiu prie darbo tas mūsų moteris, kurios mūsų viešame gyvenime nieko ligšiol neveikia. Pasižadėjimas nieko nerašyti apie moteris — tai paraginimas pačių moterų apie save rašyti, rupinties savo reikalais. Antra, gi vertus, vyrai niekuomet negali užimti moters vietos, negali taip teisingai nušviesti moterų gyvenimo reikalų, nežiurint kad ir sąžiningi būtų, kad ir nuodugniai būtų išgilinę į moterų reikalus, į jų būdą, kaip tai galėtų pačios moters padaryti.

Taip manydamas, apsirikau. Mūsų moters nesiskubina vyrams išrodyti savo gyvenimo paslapčių; nesirupina įnešti į mūsų gyvenimą įvairumų, kad, apsimainant mintimis, gyvenimas būtų kaip vyrams, taip ir moterims įvairus, priduočių noro gyventi ir džiaugties vieni kitų pamokomis. Matau, kad, jeigu mes, vyrai, norime moteris išjudinti iš dvasiško letargo, turime rašyti apie moteris, nežiurint, ar tai teisingai nušviesime jų būdą, ar neteisingai. Gal tik tuomet moters sukurs, kuomet joms pradėsime teisybę prieš akis karts nuo karto statyti. Šis laikraštis pašvęstas yra moterų reikalams, jei moters maža interesuojasi savo reikalais, tai eikite šes, vyrai, rašykite apie moteris!

Kalbėdami moterims teisybę, visų pirma turime atsiminti, kad teisybė yra ne vienaip suprantama. Paimkime tik dviejų rūšių teisybes, kurios tankiausiai pasikartoja mūsų gyvenime, viena—paaugštinanti ir antra—pažeminanti žmogų. Šios teisybės sutinka nemažą kritiką mūsų gyvenime. Delei iliustracijos paimkime žmogų, kuris savo gyvenime nėra niekam nieko blogo padaręs. Lai iš šalio kas nors atsiliepia apie žmogų, kad jis yra vertas pagodonės, kad galima jį statyti kitiems pavyzdžiu. Neabejoju, kad iš dešimties žmonių atsiras vienas, kurs skeptiškai žiuri į to giriamo žmogaus gyvenimą, — jei ne į viešus jo darbus, tai į privatini jo gyvenimą išikraustys ir išneš savo kritiką priešais tą giriamą žmogų. Negana ir to; tas pats kritikas nepasigailės ir to, kuris ana teisingą žmogų perstatė; perstatytojas irgi bus kritikuojamas.

Paėmus antrąją teisybės pusę, — jei prisieis kalbėti apie kita žmogų, kurs gyvena taip, kaip jam patinka, neprisi-laiko plačios publikos gyvenime priimtuju taisykliu, nors tokis žmogus būtų niekuomi priešais publika neprasikaltęs, nors jis niekam neikalbinėtų savojo gyvenimo, nesisavintų mokytojo nei vadovo vietos, — gyvena pats sau vienas, nekliudydamas publikos interesu. Ir kuomet prisieis kalbėtis apie tokio žmogaus gyvenimą, išduoti teisinga sprendima, tad čion sutiksime kritika, bet kritikuos tokio žmogaus gyvenimą ne vienas iš dešimties, bet devyni... Taigi šiame straipsnelyje gal ir aš pasirodysiu vienas iš tų devynių.

Skaitytojas gali pamąstyti: „Ką ben-

dra turi šio straipsnio antgalvis „*Moteris*“ su piešinėliu — moteris su kninga?“ Taigi, — moterį galima prilyginti prie kningos, nes kningos negalima pažinti iš jos apdarų, taip ir moters nepažinsi iš jos pasipuošimo. Jei nori sužinoti kningos vertę, turi atidaryti jos lapus, peržiūrėti įtalpą. Maža dar to, — turi ištiesai perskaityti, ir pastudijuoti, kas ten parašyta. Be abejonės, skaitydamas, atrasi ir nesuprantamų vietų, priseis pasiklausti pas draugą, kad paaiškintų, reiks įieškoti kitokių šaltinių, iš kurių būtų galima sužinoti tikrąją prasmę ten parašytų žodžių. Tik tai tuomet bus aišku, kas toje kningoje parašyta, ir atsiras nauda ir pasitenkinimas iš tos kningos. Perskaitęs gerą kningą, džiaugsiesi iš jos, įgijęs gerų žinių, kurios prisideda prie praplatinimo minčių; proto turinys pasididina, kaip ir banke sudėti pinigai pasidaugina, pridėjus prie jų nuošimtį...

Moters vyrui — tai yra gyvenimo kninga: niekuomet jos nepažinsi iš apdarų, būtina turi atversti jos gyvenimo lapus ir perskaityti, kas ten parašyta. Nežiu-

rint to, kokius mokslus žmogus būtų baigęs, šioje kningoje atras sau nesuprantamų vietų. Apie nesuprantamas vietas tikroje kningoje galima pasiklausti savo išmintingesnio draugo, ar net paties kningos autoriaus, bet apie nesuprantamas moters gyvenimo paslapties vietas negali pasiklausti pas nieką kitą, kaip tik pas tą pačią moterį. Kiek gražaus turinio tomų kningų prirašyta su įvairiais ne visiems suprantamais punktais, tuom daugiau yra moterų su įvairiomis paslaptimis, tad mes, vyrai, gyvendami tame pačiame pasaulyje su moterimis, kviečiame jus, moters, į kooperatyvų gyvenimą, netik šeimynoje, bet ir viešumoje: imkite dalyvumą, aiškinkite mums paslaptinguosius gyvenimo punktus; supratę tai, galėsime teisingai spręsti, kas kaltesnis šiame nevykusiame gyvenime už tukstančius ir šimtus tukstančių šeimyniškų nesusipratimų, girtavimų, paleistuvavimų, pasimetimų, atsispyrimų, nusižudymų, patekimų į kalėjimus ir ant kartuvių...

NAUDINGI PATARIMAI

Rašo ONA.

: Nuo galvos skausmo pridėk prie pakaušio abrusą, išgręžtą iš karšto vandens.

: Nuo išbėrimo burnoje vartok barokso su medum.

: Nuo užkimimo — išplak kiaušinį ir pridėk gana smulkaus (powdered) cukraus ir valgyk, o palengvės.

: Nuo vabalų įkandimų — pridėk ciulio; taipgi galima vartoti kumparo arba amonijos.

: Prašalinimui nosies žibėjimo — įpilk į vandenį biskį alkoholiaus veido plovimui.

: Turint kietas nuospaudas arba peraugas ant kojų, pamirkyk jas karštame vandenyje, paskui tuos odos sukietėjimus patepk su jodina (iodine).

: Nuo dantų gėlimo — pavilgink šmočiuką vatos su amonija ir įdėk į dantį.

: Nuo kojų pavargimo — ištrink jas su alkoholiu.

VAIKŲ SKYRIUS

MAŽOSIOS PLANETOS

Paruošė K. S. KARPAVIČIUS.

VISOS tos planetos, apie kurias gavome progą jau patirti, vadinamos yra didėsėmis planetomis. Iš eilės, sulig jų pozicijos saulinėje sistemoje, jos yra sekančios: *Merkuras, Venus, Žemė, Marsas, Jupiteris, Saturnas, Uranus* ir *Neptunas*. Jų yra aštuonios.

Nuoga akia yra matomos tik tai *Merkuras, Venus, Marsas, Jupiteris, Saturnas* ir kaip kada *Uranus*; Neptuno nesimato, todėl jo tarpe žvaigždžių be žiurono — teleskopo niekas nėra matęs. Neptunas yra labai toli nuo žemės (skaityk pereinimą numerį).

Bet yra dar kitos planetos, kurių akia irgi matyti negalima; jų yra labai daug ir arčiau prie žemės, negu didėji planeta *Jupiteris*.

Mažutės planetos turi kelią tarpe Marso ir Jupiterio. Jų mažumas neduoda mums jų matyti.

Pirmas išradėjas tų mažųjų planetų astronomas *Piazzi*, italas, pamatė jas 1801 metų pirmą dieną. Mažutė žvaigždė, kurią jis surado *Tauro* žvaigždyne, sekančią naktį jau buvo kitose vietose. Jis abejojo, bene tai bus tik kometas, tai yra keliaujantis, be vietos, dangaus kūnas. Bejieskant daugiau tame pačiame kelyje, buvo ir pasekmės. Pasirodė, kad dideliame protarpyje tarpe Mar-

so ir Jupiterio buvo dar vietos kitoms planetoms.

Piazzi savo naujai surastai planetai davė vardą *Ceres*. Už metų laiko vokiečiais *Olbers*, Berlio astronomas, tyrinėdamas *Ceres*, patėmijo šale jos kitą planetą, — vis tai buvo mažytės, bet atskiros nuo didžiųjų ir turinčios savo kelią. Antra tapo užvadinta *Pallada*. Už poros metų atrasta trečia mažutė planeta ir užvadinta *Juno*. Vis tame pačiame ruože, bet toliau nuo saulės.

Tolimesni tyrinėjimai parodė, kad tenai mažųjų planetų yra daugybė. *Olbers* toliau patėmijo, kad mažutės planetos vietomis pereina viena kitos kelią ir eina toliau. Jam užėjo mintis, kad bene bus tai dalis buvusios vienos didelės planetos, kuri, kokių nors būdu, buvo suplyšusi į daleles. Sulig *Bode*'s išskaitliavimo, tai vietai, kur mažosios planetos surastos, skaitlinė išpuola 28, ir tenai turėjo būti planeta, bet jos nesirado.

Ištiesų, planetos ir nėra tokios kietos, kad negalėtų subirėti į daleles, kurios paskai išsisklaido po erdvę ir buna atskiriomis dalelėmis.

Kaip jau esame patyrę iš pirmojo aprašymo „*Kaip susitvėrė mūsų žemė*,“ nėra galima, kad net žemė negalėtų eksploduoti, nes, sulig geologų, žemės vidus ir dabar yra pilnas degančios medžiagos. Arba vėl, kaip anuomet rašė astronomas *Flammarion*, žemė gali susidurti

su kometa ir tokiu būdu subirti į šmotelius.

Tas, sakoma, ištiko su buvusia tame kelyje planeta, kur dabar randasi apie 600 mažųjų planetų. Vėliaus atrasta *Vesta* galima matyti tam tikru laiku nuoga akia; ji yra 6-to didumo.

Tos planetos apie saulę apeina į ketvertą metų. Jų diametrai yra po keletą šimtų mylių. Manoma, kad jos yra užaušusios ir kad gali rasti ant jų koki nors gyvybė.

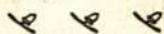
Aiškiai nežinoma apie jų sukimąsi apie

savo „ašis“, bet manoma, kad nekurios jų apsisuka į 24 valandas.

Jų patraukiamoji jėga yra labai maža ir todėl menka vulkano išsiveržimo laiku eksplozija gali nuplėšti dalį jų žemės ir numesti į tolį.

Su šiuomi užsibaigia saulinės sistemos istorija. Tik reikia atsiminti, kad mažosios planetos yra ne už Neptuno, bet tarpe Marso — ketvirtosios ir Jupiterio — penktosios planetos saulės sistemoje.

(*Vėliaus pakalbėsime apie meteorus.*)

KAS TAI YRA LIETUVIAMS KNINGOS?

(Iš Marčiaus Rutino „Žinynėlio“.)

LIETUVIŠKOS kningos lietuviams visais laikais buvo vienintėlės švietėjos ir mokytojos. Iš lietuviškų knygų lietuviai pažino naują tikėjimą, krikščionybę, kuris skaitoma įvestas Lietuvoje nuo 1380 metų, bet ištikro, tai nuo to laiko, kada išėjo pirmos kningos lietuvių kalba, butent pusėje šešioliktojo amžiaus (1547 m.), iš lietuviškų maldakningių lietuviai garbino Dievą sunkiuose baudžiavos laikuose, iš lietuviškų knygų paskui patyrė apie savo tautos praeitį, iš lietuviškų kalendorių sėmė visą pasaulio žinojimą; dėl lietuviškų knygų kentėjo keturias dešimtis metų, kuomet jas Muravjovas buvo uždraudęs spausdinti Didžiojoje Lietuvoje ir reikėjo spausdinti Mažojoje ir slapta gabenti per sieną.

Nuo 1883 metų knigai į talką atėjo

lietuviškas laikraštis. Nuo tų metų kniga ir laikraštis pasidarė lietuvių akių atidarytojais, lietuvių žmonių tiesų užtarėjais, kovotojais už jo laisvę, naikintojais lietuvių tamsybės, pamokytojais ir skelbėjais naujo, geresnio gyvenimo.

Nuo 1904 m. balandžio 24 dienos, sugrąžinus lietuviams spaudą, ligi Didžiosios Europos karės, lietuviška kniga ir laikraštis, neturint mokyklų, kuriose būtų mokoma viskas lietuviškai, buvo mokykla, — ir mokino lietuvių kalbos, šalies istorijos ir geografijos, mokino žemdirbystės, prekybos ir kitų dalykų: lavino lietuvių protą ir sielą, darė šviesiu, kulturingu žmogumi.

Lietuviškos kningos istorija, tai yra viso lietuvių apšvietimo bei kultūros istorija. Lietuviai apsirato, pamilo kningas ir turbūt, kad ir turės savo mokyklas, vis neliaus mylėję savo tikrų geradarių — lietuviškų knygų.

KARĖS PAS SALANTŲ PILĮ

SALANTŲ parapijoje, ties Salantos upeliu, yra senų dienų pilis. Apie karę, pas tą kalną atsitikusią, yra šitokia pasaka.

Kryžiuočiai, norėdami iš Prusų į Kuršą pereiti, vieną kartą išsirinko sau nepaprastą kelią: nuo Kretingos į Salantus, tuokart Skilandžiais vadinamus ir ten nebuvo kasto kelio. Reikalui atsitikus, žmonės važiavo per girias ir balas, kurių kareiviai su sunkiais vežimais perbristi negalėjo. Nebuvo dar kaimų — Kulupėnų, nei Augštkalvių, — jų vietoje niuksojo miškai. Bet buvo kaimas Nasrai, paskiaus Nasrėnais pramintas. Tas kaimas turi būti didžiai senas, nes raštuose 1112 metų jau yra minimas. Nedrįsdami vokiečiai per minėtas girias traukti, ėjo per šios dienos Žadeikių kaimą, paminijais.

Išgirde apie tą priešų kelionę žemaičiai pastatė vieną stulpą ties Nasrais ant kalno, parišo su šiaudais ir antmovė ant viršaus smalinę šulę. Antrą tokį pastatė šios dienos Kalnelyje. Pastatė prie jų sargus ir įsakė, priešams pasirodžius, uždegti, patįs po valdžia Klausagalio dideliame buryje susirinko ant pilelių.

Sargai, pamatę vokiečius paminijais traukiančius, iš pušyno išlendant, uždegė Nasrų stulpą. Beregint ir antras pradėjo degti. Narsūs žmonės vienas antram sakė:

— Kas bus, kas nebus — žemaitis neprązus — kibsimė ir mušimė!

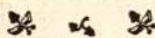
Nuo Kalnelio iki Skilandžių nebuvo kasto kelio, — keleivis turėjo perbristi per upę Salantą, nes tilto taipogi nebuvo. Atėję vokiečiai ant Kalnelio kalno, pamatė žemaičius ant pilies bekuždančius ir tarėsi veikiai pamušti juos. Nuo kalno nusileidę, kad ir kliudomi, per upę persigavo su visais savo vežimais, kuriuos į eilę sustatė. Vos tai padarė, žemaičiai atitraukė malunų sklustus, kalne buvusius. Salanta tuojaus patvino. Nors versmė, po pilimi esanti, kliudė, vokiečiai tačiaus artinosi prie pilies. Prasiidėjo baisi kova: žemaičiai šaukdami bėgo nuo kalno ir mušė lipančius vokiečius. Rastus pagaliaus, liglaikui suvežtus, rito nuo kalno, kurie braukė priešus.

Jiems besigrumiant, vienas jaunas žemaitėlis, prusiškai persidaręs, įkišo į pirmąjį vokiečių vežimą degančią kempinę. Vėjas buvo didis: pavėjui eidama, ugnis beregint apėmė visus vežimus: arkliai, pamatę ugnį, pradėjo skrajoti — pasidarė didis sumišimas.

Vokiečiai pradėjo bėgti, bet grįždami rado upę patvinusią: reikėjo plaukti ar galvą guldyti. Taip daug čia žemaičiai vokiečių išmušė, joguei vos pusė jų beliko.

Nors belikę vokiečiai grįždami Nasrų kaimą sudegino ir pasipainiojusius žmones išmušė, tačiaus nerandame senovės raštuose, kad kuomet-nors antrą kartą būtų traukę tuomi keliu.

Iš „Pasak. Ant. Tretininko.”

Pavasaris

Sučiuolbo, pragydo augštai vieversiai,
Artojai jau taisos į lauką.
Siubuoja, liuliuoja balti debesiai
Lyg valtis, kad Nemunu plauko.

Saulatė-močiutė pakilo augštai
Ant pievų rasų sidabrinių
Išsvaidė, išsklaidė ji šviesą antai —
Lig pat pakraščiu vakarinių.

KATINAS ČEBATUOSE

Perpasakojo BARZDŲ DĖDĖ.

TULAS malunininkas turėjo tris sunus.

Mirdamas, jis paliko: vyriausiam savo sunui — maluną, jaunesniajam — asilą ir jauniausiam — katiną.

Jauniausiam sunui pirmučiausiai pasirodė jo paveldyba menkos vertės, bet katinas šitaip jam pasakė:

— Mano ponaiti, nupirk man porą čebatų ir terbą, ir aš greit parodysiu tamstai, kad esu daug naudingesniu už maluną ir už asilą.

Jaunikaitis už paskutinius piningus nupirko savo katinui gražius čebatus ir terbą.

Katinas apsiavė čebatais, užsikorė sau ant pečių terbą ir nuėjo girion. Čia jis idėjo terbon kopusto lapą ir atgulė, nuduodamas negyvą. Kiškis sauodė kopusto lapą, pribėgo ir įlindo terbon. Katinas paskikt pašoko, pagavo kiškį, užmušė jį ir nunešė karaliui, sakydamas:

— Pone, Karabaso Markizas liepė man atnešti tamstai šį kiškį dovanų. Reikia jis išvirti su svogunais, — bus gardus pavalgyti.

— Kiškį? — nusistebėjo karalius. — Aš mėgstu kiškus, bet mano virėjas negali pagauti kiškio. Padėkok savo ponui už dovaną.

Ant rytojaus katinas pagavo dvi kurpukas ir atnešė jas pas karalių, ir gi sakydamas, buk tai esanti dovana nuo Markizo. Karaliui tas taip patiko, kad jis tuoj pasišaukė savo dukterį ir išsirengė aplankyti tokį gerą savo kaimyną.

Katinas skubinau parbėgo pas jauniausįjį vaikną ir sako:

— Eikš su manim, aš parodysiu tamstai vietą upėje, kur galėsi gerai išsimaudyti.

Katinas nusivedė jį ton vieton, pro

kurią turėjo važiuoti karališkas vežimas, liepė jaunikaičiai nusirengti, pakišti savo drabužius po akmeniu ir įbristi į vandenį. Tik jisai įbrido į vandenį, ir štai atvažiuoja karalius su karalaite.

— Gelbėkite! Gelbėkite! — sušuko katinas.

— Kas pasidarė? — užklausė karalius, liepęs sustabdyti vežimą.

— Vagis pavogė Karabaso Markizo drabužius, — paaiškino katinas. — Mano ponas yra dabar vandenyje, ir jei jis pabus ten ilgiau, tai gaus mėšlungį.

Karalius paliepė savo tarnams nubėgti į rumus ir atnešti eilę gražiausių drabužių. Tarnai atnešė žibančius rubus, kuriais puošdavosi pats karalius, budamas jaunas.

Vaikinas apsirėdė ir taip buvo dailus, kad karalaitė įsimylėjo jį, kaip tik jis įsėdo į karaliaus vežimą. Karaliui jis ir-gi patiko, tad jis ir šnibžterėjo savo dukterei į ausį:

— Kaip tik taip aš atrodžiau dvidešimts metų tam atgal, kada buvau jaunas.

Katinas negalėjo atsidžiaugti, — taip jam patiko jo planas. Bėgdamas prieš karaliaus vežimą, prabėgdamas pro apšėtus kviečiais laukus ir žaliuojančias pievas, šaukė:

— Karalius atvažiuoja. Jei jūs nepasakysite, kad visi tie laukai ir pievos priklauso Karabaso Markizui, tai busite sukapoti į smulkius šmočiukus.

Taigi karaliui važiuojant pro tuos laukus ir pievas ir klausiant, kam tai priklauso, kaimiečiai sakė:

— Prakilniam Karabaso Markizui!

— Žiurėk tu man — tarė karalius, bet ir gražius tamsta turi laukus!

Vaikinas linksmai nusišypsojo, o karalius pašnabždėjo karalaitei:

— Ir aš buvau toks linksmas, kuomet buvau jaunas!

Katinas vis bėgo priešakyje vežimo. Pravažiavo mišką ir artinosi prie didelių ir gražių rumų. Tuose rumuose gyveno žmogėdis-milžinas, kariam priklausė anie laukai ir pievos. Katinas pasišaukė milžiną ir sako:

— Brangus milžine, kad žinotum, kokias pasakas žmonės seka apie tamsą! Ar teisybė, kad gali pasiversti kuo norėdamas?

— Teisybė, — atsakė milžinas. Ir tuoj pasivertė liutu.

— Tai niekis, — tarė katinas. — Bykas gali save išsipusti ir pavirsti didesniu, negu ištikrųjų yra. Bet tiktai gudragalvis gali pasiversti mažesniu, ne kaip jis yra. Štai, ar tamsta galėtum pasiversti, leiskime sau, peliuke?

— Tai yra lengva, atkirto milžinas.

Pasivertė jis pele, katinas-gi čiupt jį ir prarijo. Nubėgo pas vartus, atkėlė juos ir įleido kieman karaliaus vežimą, sakydamas:

— Meldžiame į Karabaso Markizo rumus!

— Kokie gražūs tamstos rumai! — stebėjosi karalius į vaikiną.

Čia vaikinas nedrąsiai padavė karalaitei ranką ir pagelbėjo jai išlipti iš vežimo.

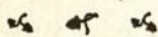
— Aš ir-gi buvau taip nedrąsus, kuomet buvau jaunas, — pastebėjo karalius.

Netrukus po tam, katinas nubėgo į virtuvę, liepė tarnams prigaminti skanių valgių ir atnešti gardžių vynų. Karalius su karalaite ir jaunesniuolu maluninko sunum sėdėjo ažustalėje ir svečiavosi.

Gardžiai pavalgįs ir pagėrus, karalius ir sako vaikinui:

— Tamsta esi taip pat nedrąsus, kaip ir aš kad buvau, budamas jaunikaičiu. Bet aš matau, kad tamsta jau išimylėjai į karalaite, o jinai — į tamstą. Ko-gi belauki?...

Maluninko sunus paprašė karalaitės, kad ji sutiktų buti jo motere ir, netrukus, jiedu susituokė. Vestuvėse buvo katinas su naujais raudonos odos čebatais. Buvau ten ir aš, gardžiai valgiau, midų gėriau, pilni usai buvo, tik burnai nekliuvo.

GEGĖ IR GAIDYS

— Tai tik tu laimingas, gaiduti, broleli, Turėdams taip garsų ir gražų balselį!

— Tai ką balsas mano, gegyte sesute!

Tu tai gali švelnią išvesti giesmelę!

Jau vis viršesnė tu giedotoja liksi:

Kitos tokios girioj tikrai nesutiksi!

— Taveš tai per amžius klausyti galėtum!

— O tavo, sesele, tikrai — dievaži,

Gaida taip patogi ir tokia graži,

Jog, kaip tik nutilsi, belaukdamas nokstu,

Kaip-nors kad greičiau giedoti pradėtum.

Jau ką nedariau aš—taipos neišmokstu!

Mat, jūs gegės visos žiurint lėtos tokios,

O giedat, tai, rodos, lakštingalos kokios!

— Už tai, borleli, ačiu! bet tu, kad tik

stotum,

Tai rojaus net paukštį lengvai pragiedotum.

Žvirblys, pasisukęs, pasakė jiems šitą:

— Užkimkite judu viens girdamas kitą —

Blogs judviejų balsas, jis niekam netiko,

Nors jį ir išgyrėt, blogu pasiliko!

—o—

Už ką gaidys gegę taip girti prispyrė?

Už tai, kad gegutė gaidelį pagyrė!

— Kudirka.

TAMAS EDISONAS

DIDŽIAUSIAS Amerikos naujovių išradėjas yra Tomas Edison'as. Jo gyvenimas yra labai įdomus jauniems žmonėms. Jo motina buvo mokytoja. Širdingiausias jos noras buvo, kad jos sunus pamiltų mokslą ir išaugtų geras ir naudingas žmogus.

Iš pat mažens jis mėgo darytis sau visokių žaislų ir darė su jais visokius bandymus. Juokingas atsitikimas pasakojama iš jo kūdikystės laikų. Kartą jis nežinia kur dingo. Tėvai jį surado betupintį žąsies lizde ir savo marškiniais apskleidusį kiaušinius, kad jie neatšaltų. Mat, jam šoko į galvą mintis, kad jis gali taip pat išperėti žąsyčius, kaip ir žąsis. Del tėvų neturto jis besimokė mokykloje du mėnesių. Po to jį mokė jo motina. Nuo to motinos mokslo jis ir sakosi palikęs išradėjas ir mekanikas. Ji rupinuisis visuomet, kad sunus prisižiurėtų ir suprastų kaip daigtai yra sutaisyti.

Dvylikos metų amžiaus, jis gavo vietą obuolių, saldainių, laikraščių ir knygų vaiko-pardavinėtojo traukiniuose ant vieno geležinkelio (Grand Trunk Railroad) vakaruose. Jis buvo tokio pavaizdaus, malonaus veido berniukas, kad nuo jo visi pirko traukiniuose ir jam gerai sekės pardavinėti. Jis vartojo atliekamus laikraščius nuo pardavimo savo išradimų mėginimams. Viename seno keleivio daigtų vagono kampe jis gavo prieglaudą savo daigtams ir darbui.

Vienas pirmatinių daigtų, kurį prasiimanė Edison'as — tai buvo spaudimas laikraščio traukinyje. Edison'as tame užsiėmime išbuvo keturis metus. Per tą laiką jis susitaupė du tukstančių dolarių, kuriuos ir atidavė savo tėvams.

Vėliau vieną kartą jis užsiimanė perskaityti visas kningas miesto kningyne.

Jis skaitė ilgą laiką, bet įsitikino, kad visų perskaityti neištengs. Jis apskaitė, kad norint visas to kningyno kningas perskaityti, reikia gyventi bent tukstantį metų.

Nusipirko jis kartą kningelę apie elektrą. Greitai po to jų namo pamatai pirsipildė įvairiausių daigtų. Čia buvo keletas senų vamzdžių, kuriuos jis sujungdavo su kita namu ir kalbėdavosi su kaimynų vaikais.

Vienas geras draugas išmokė jį kartą telegrafuoti. Per penkių mėnesių jis puikiai pramoko to amato ir gavo telegrafisto vietą. Ten jis dirbo per dienų dienas labai ilgai ir sunkiai, kol jis visa sužinojo, ką galima sužinoti bebunant telegrafistu apie elektrą. Jis nustojo vienos vietos po kitai, todėl kad visuomet buvo labiau užsiėmęs savo galvojimais, kaip darbu. Jam kartą užėjo mintis taip padaryti, kad viena telegrafo viela galima būtų siųsti vienu kartu dvi telegrami. Kuomet jis pasipasa-kojo apie tai kitiems, tie palaikė jį bepročiu. Bet greitai jis prirodė, kad viena viela galima siųsti netik dvi, bet keturios telegramos.

Tuomet žmonės nustojo vadinti jį bepročiu. Jie sakydavo:

— Tai ne beprotis, o didis išradėjas. Ir neapsiriko. Greitai po to jis išrado fonografą, šnekamąją mašiną. Nuo to laiko atsirado ir šiandien visiems žinomi gramofonai. Tuoju po to jis išrado anglinį telephoną, kuris mums pasako kokis yra daigtų karštis, nors jie ir toliausiai būtų, kaip pavyzdin žvaigždžių.

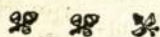
Didžiausia betgi jo išradimu yra elektros šviesa, kuri dabar vartojama miestuose gatvių, namų apšvietimui, varo dirbtuves, laivus, traukinius, gat-

vekarius ir kitokius daigtus. Nuo to laiko jis kasmet vis išranda kokį naują daigtą. Tarp tų išradimų žymesni: elektros plunksna ir kalbančioji lėlė.

Edison'as visą savo amžių mylėjo savo darbą. Niekuomet jis nepamesdavo nei vienos minties, kol jam nepasisekdavo ji įkūnyti. Dešimtį metų jis

dirbo po aštuoniolika valandų kasdien.

Pasakoja, kad vieną kartą jo naujai išgalvotoji spausdinimo mašina nedirbo kaip reikia. Tuomet jis atsisojęs pas ją su penkiais vyrais ir dirbo nevalges ir nemiegojęs dvi nakti ir dieni, kol mašina pradėjo gerai dirbti. Po to tik jis ramus parėjo namo ir miegojo trisdešimt valandų.

APIE ROMOS ĮSTEIGIMĄ

Perpasakojo BARZDŲ DĖDĖ.

I. DU KARALIŲ.

LABAI senai Italijoje buvo miestas, kurį žmonės vadino Alba-Longa, arba Ilgasai Baltumas. Jis stovėjo prie kalno, apie mylia atstumo nuo upės Tiber. Jo namai slinko lygiomis eilėmis linkui nedidelio ežero.

Alba-Longos gyventojai buvo piemens — avių ganytojai ir medžiotojai. Tais metais jie ganydavo savo bandas arba vaikščiodavo po girias ir medžiოდavo. Karės metu — gi karės iškildavo gana tankiai — kiekvienas vyras budavo pasirengęs kovoti, kad apgynus savo namus.

Visi žmonės buvo rūsūs barbarai, kaip ir visi tos gadynės žmonės. Jie maitindavosi avėna ir šiokiais-tokiais žališais; gerdavo ožkų pieną. Rengdavosi kailiniais. Miegadavo ant žemės ir niekad neužgesindavo ugnies. Jie retai tenueidavo toli nuo namų ir jie manydavo, kad nuo jų kalno viršūnės galima matyti visą pasaulį.

Alba-Longoje buvo karalius vardu Numitoras. Jis buvo jau senyvas ir malonus vyras. Jis nelabai tepaisė galy-

bės ir spėkos ir nieko taip labai nemėgdavo, kaip savo ukę, daržą, bandą ir baltas savo avis. Jis turėjo dvejetainį vaikų — berniuką dvylikos metų amžiaus, ir dailią dakterį vardu Rhea-Silvija. Turėjo ir jaunesnįjį brolių vardu Amulijus, kursai visados laikydavosi drauge su miesto jaunimu.

— Jei aš bučiau karalius, viskas būtų kitaip, — sakydavo Amulijus, — jūs nieko neveiktumėt ir visoko turėtumėt.

Pagaliaus vieną dieną, kuomet Numitoro nebuvo namie, Amulijus ėmė ir apsisukė Alba-Longos karalium. Pastatė kareivius prie miesto vartų ir paskelbė, kad kiekvienas, kas atsisakys pripažinti jį karalium, bus užmuštas. Po tam pasiuntė Numitoriui šitokias žodžius:

— Tu verčiau pasilikk prie savo avių ir ožkų, nes aš esu karalium, ne tu!

Kas-gi beliko senam ir silpnam Numitoriui daryti? Gal jam ir tiko pasiliuosuoti nuo visokių karaliaus pareigų ir nemanyti apie nieką kitą, kaip tiktai apie savo bandas? Jis būtų visai laimingas, jei būtų pavelyta gyventi prie jo ir jo vaikams. Bet netrukus skaudžios žinios labai užgavo jo širdį ir aptemdė jo seno amžiaus ramybę. Niekšas Amulijus nužudė jo vienatinį

sunelį. Gražioji-gi Rhea-Silvija likos uždaryta deivės Vestos bažnyčioje, kur ji per visą savo amžių turėjo tarnauti, kaip kuningė, ir niekados negalėjo matyti savo tėvo, nei savo laimingos kudiųkystės namų.

II. DU KUDIĖLIU.

PO tam Amulijus nurimo ir pradėjo džiaugties karališkąja valdžia. Alba-Longas piemens dabojo savo avis; jie tylėjo ir buvo rustūs. Jie neapkentė Amulijaus, bet bijojosi jo ir pertai tylėjo ir nieko niekam nesakydavo apie tą neapykantą. Vargšas susikrimtęs Numitoras gyveno savo ukyje ir dabojo savo avis bei ožkas.

Prabėgo septyni metai, ir Alba-Longoje pasklido keistos kalbos. Pasakota, buk iš bažnyčios pabėgusi Rhea-Silvija. Ji pabėgusi su koku tai svetimu karžygiu, kurio niekas pirma to nebuvo matęs. Vieni pasakojo, buk tai buvęs dievaitis Silvanus, visų galvijų globėjas; kiti-gi kalbėdavo, buk tai buvęs Marsas, galingasis karių ir mušių dievaitis. Mums-gi atrodo, kad tai buvo koks-nors kaimyniškos šalies didvyris, kurį Silvija pažino ir mylėjo, kuomet dar buvo laisva, ir kurį pasikvietė, kad išgelbėtų ją iš jos kalėjimo ir apsivestų su ja.

Šitoji žinia labai sujudino Alba-Longos gyventojus ir veikiai pasiekė karalių Amulijų. Visoje šalyje stropiai pradėta jieskoti Silvijos, bet niekur nebuvo galima surasti nei mažiausio ženklo.

— Aš niekados nesijausiu ramus, pakol ji bus gyva, — pasakė Amulijus ir dvigubai saugesnę sargybą pastatė prie vartų ir aplink miestą. Numitoras-gi buvo prie savo galvijų, lyg nieko nežinodamas ir niekuo kitu, kaip tik savo ukiu, nesirupindamas.

Prabėgo dar vieni metai. Pavasario sulaukus, Tibro upė išsiveržė iš savo krantų ir užliejo paupio lygumas. Piemens su savo bandomis turėjo pasišalinti į kalnus.

Vieną rytmetį karalius Amulijus žiūrėjo iš savo rumų į laukus, kur lijo lytus. Umai prie durų pakilo trukšmas, ir vidun inėjo du piemeniu, nešinu pridengtą ragažę.

— Ką judu ten turita? — sušuko karalius.

Jiedu nuėmė skarą. Karalius pažiūrėjo ir pamatė du laibu kudiėliu, suvyniotu į megstą antklodę. Judviejų akutės mirkėjo ir jiedu ėmė verkti, pamaciūsia šviesą.

— Vakar, — pratarė vienas piemuo, — Tibras užliejo mūsų laukus. Skabinamies su savo banda į kalnus, pamatėme moterį, stovinčią ant akmens viduryje upės. Priėję arčiau, pažinome, jog tai buvo Rhea Silvija, senio Numitoro duktė. Mums stengianties ją suimti, ji išoko į upę, ir vandens bematant nusiņė ją. Ant akmens bet-gi ji paliko ryšuliuką, kuriame buvo suvystyti šitiedu kudiėliu.

— Tikiu jums, — atsakė Amulijus, — šiuo apsiaustalu matydavau Rheą Silviją apsisiaučiant, kuomet ji buvo mergina. Delko neįmetėt tų benkartukų į upę, kur jiedu būtų dingusiu drauge su savo motina?

— Nedrįsova taip padaryti be tavo įsakymo, — atsakė piemens.

— Taigi dabar įsakau judviem taip padaryti! — piktai sušuko karalius. — Nuneškita juos ten pat, kur radota ir paskandinkita. Šalin iš mano akių ir paskubinkita!

Piemens vėl uždengė ant ragažėlės skarą ir skubinai išėjo išpildyti karaliaus įsakymą.

(Dar bus.)

VĖŽYS

Parašė E. G. KLIMAS, B. Š., M. D.

ŽODIS *carcinoma* reiškia—ėdančioji žaizda (rona). Lietaviai šiai ligai davė labai pritinkantį vardą. Mat, paskutiniame periode liga skiečiasi į šonus su daugeliu šaknų, panašių į vėžio kojas. Ji taipgi turi juosvai-raudoną spalvą, ir-gi panašią į vėžį.

Vėžys yra tai nesveikas sutinimas arba sutinimai (*tumors*), *atsirandantie* pas žmogų apie viduramžį arba vėliaus; jis pasirodo taipgi ir pas žemesnės rūšies gyvūnus. Pathologijos žvilgsniu liga yra padalinama į keliolika formų. Bet kadangi symptomai įvairių rūšių yra beveik tie patys, tad išžiura ir-gi labai panaši viena į antrą, kad tik mikroskopas tegali atsikirti, tad-gi apie atskiras formas nei nekalbėsime.

Ar daug žmonių serga vėžio liga? — Dr. Kellog (N. Y. med. žur. Rug. 2, 1911) apskaitliuoja, kad Suv. Valstijose yra 300.000 žmonių, sergančių vėžio liga ir kad 75,000 kasmet miršta nuo tos ligos. 1909-tų metų statistikos parodo, kad iš moteriškos lyties mirėjų (tarpe 45 ir 50 metų amžiaus) 1 iš 6 mirė nuo vėžio. Anglijoje 1909 met. nuo vėžio pasimirė 34.000 žmonių. Francijoje 1908 met. 30.000 pasimirė nuo vėžio. Yra sakoma, kad iš žmonių, gyvenančių iki 35 metų, 1 moteris iš 8-ių ir 1 vyras iš 12-os mirs vėžio liga. Mirtis nuo vėžio didina si daug-maž paraleliškai su skaičiumi gyventojų ir jeigu gyventojų skaičius taip sparčiai augs, kaip šiandien, Dr. Kellog sako, kad „už 10 metų ši liga užmuš daugiau žmonių, negu džiova, raudpiai ir typhusas, sudėjus kartu!“

TEORETIŠKOS PRIEŽASTIS VĖŽIO. (1) *Užgavimai ir erzinimai*

Visi šiandieniniai tyrinėtojai ligos sustinka, kad šis faktorius lošia labai svarbią rolę staigiam atsiradime vėžio. Pavyzdžiui, dauguma rukorių, kurie vartoja molines pypkes, tankiai gauna vėžį apatinės arba viršutinės lupos. Mat, molinis cibukas, ypač kada išila, po truputį nulupa minkštos odos eilutę.

Senesniuose laikuose, kada Amerikoje buvo truputį kitokia architektura namų, žmonėms prisieidavo labai tankiai valyti kaminus. Tame laike daug kaminakrėčių gaudavo vėžį kulės, nes, sėdint ant kamino ir linguojanties žemyn ir augštin, užgavimo ir erzینimo negalima išvengti. Tankiai iš karpų ir-gi atsiranda vėžys, nes ką nedirbsi beveik visada išsikišusį augmenėlį užgauni. X-spindulių daktarų ir-gi gana daug pasimirė nuo šios ligos; ypač eksperimentavimo laikuose, kada nevartojo protekcijos. Čia spinduliai, perbėgdami per kuną kelis milijonus kartų į dieną, per ilgą laiką pradeda erzinti odą ir sukelia vėžį.

Moteris tankiausia gauna vėžį krūtų arba yščių, nes žindydamos užgauna krūtį, o gimdydamos perplėšia, užgauna ir sudaužo yščių, ypač kada senelės po priėmimo nesusiuvu perplėstos vietos, kas ir palieka chronišką erzinimą (irritation). Taigi *suplėšimas ir nesusiuvimas gimdymo trakto tankiausia atgabena šią nepagydomą ligą.*

(2) **CONHEIMO TEORIJA.** Jis mano, kad embryoniškame kūdikio vystyme gamta nekuriems kūno organams turi daugiau celių, negu reikalinga to organo sukontstruktavimui. Per viršis celių yra pas žmogų, iki jos yra tankiai užgaunamos, apie ką jau kalbėjome; šios nereikalingos kamaraitės pra-

deda labai sparčiai augti ir ant galo atsiranda vėžys.

(3) THIERSCHO HYPOTEZĖ.

Jis mano, kad normaliai sveikas raumenio siulelis turi kontroliuojamą spėką ir ant paviršutinių minkštų kamaraičių augimo. Toliai, kol gilesnis sluogsnis kūno yra sveikas, nieko neatsitinka paviršutiniame kamaraičių uždangale. Bet senatvei prisiartinus, gilesni raumenų siuleliai patampa degeneracijos (išgimimo) auka ir dabar jau jokios (arba labai mažai) kontrolės neturi ant paplokščių viršutinių celių. O jeigu dar pasitaiko tankus užgavimai, tai toksai žmogaus kunas tampa auka vėžio.

(4) „PARAZITIŠKA“ TEORIJA.

Ši teorija priparodo, kad vėžys atsiranda nuo augimo pjuties (fungus), protozoo ir kitų žemos rūšies augmenų. Ant to medicina padėjo daug laiko, tyrinėjo iš visų atžvilgių, bet kolkas galutino priparodymo nesimato. Eksperimentai su žiurkių vėžiu, kada transplantacija buvo padaryta — neaugo. Bandymai perkelti vėžį nuo žiurkės ant kitų gyvūnų nesisekė. 1906 m. prof. N. Senn, paėmęs iš žiurkės šmotą vėžio ėdamos mėsos įskiepio į savo ranką, bet rezultatų irgi jokių nebuvo. Iš to tiek tačiaus aiškiai matosi, kad vėžys nėra limpantis ir kad tai nėra mikrobu nei-gi bakterijų liga.

Sudėjus kruvon tas visas teorijas, tiek galima pasakyti, kad kol kas niekas dar nežino tikros vėžio priežasties.

KLINIKŲ PATYRIMAI: *Paveldėjimas.* Gana tankiai galima patėmyti, kad vėžys randasi šeimynose. Beklausinėjant pacientų, atrandi, kad jo motina, ar motinos sesuo, ar diedukas arba net labai tolima giminė pasimirė nuo vėžio ligos. Vėžys tačiaus nėra perkeliamas nuo tėvų ant vaikų, — nors yra pastebėta, kad šeimynose, kur vėžio atsitikimai

jau buvo, vaikai paprastai turi palinkimą prie vėžio ir lengviau jį gauna, negu kiti, jeigu pasitako tankus odos erzini-mai (irritacija).

Lytis. Vėžys tankiau atsiranda pas moteris, negu pas vyrus. Pas vyrą tankiausia atsiranda ant lupos, liežuvio ir pilvelio; pas moterį — krutyj ir yščiuose.

Paskirstymas vėžio. Šioji liga randasi visokiuose klimatuose ir, turbūt, pas visas rases, išimant gal Eskimosus, pas kuriuos ikikol jos nesurasta. Tankiau atsiranda pas civilizuotus žmones, negu pas barbarus. Rečiau teatsiranda pas juodukus ir geltonuosius, negu pas baltus žmones. Pavyzdžiui, amerikoniškas indionas labai retai serga vėžio liga. Pas žemesnius gyvūnus daug rečiau atsiranda, negu pas žmones. Daug tankiau pas naminius gyvūnus, negu pas laukinius. Vėžys tankiausia randasi vidutiniame klimate; tropikuose — labai retai. Indijose, pavyzdžiui, sunku surasti žmogų, sergantį vėžio liga, o Algerijoje ši liga visai nėra žinoma.

Amžius. Vėžys tankiausia atsiranda pas žmones tarpe 40 ir 50 metų amžiaus. Nors jis gali bile kada atsirasti, bet pas jaunesnius kaip 25 m. nepatirta ir žemiau 30 m. ir-gi labai mažai užrekor-duota. Pastebėta tas, kad, jeigu vėžys atsiranda pas jaunesnį žmogų, jį greičiau užmuša, negu senesnį.

Vėžio symptomai. Vėžys prasideda kaip mažas apskritas sutinimas, kurį tik galima sučiupti su pirštais, o kartais net ir to negalima padaryti. Pradžioj atsiradimo vėžio *jokio skausmo nėra*, nei-gi randasi joks blogas jautimosi visame kūne. Vien tik, kada vėžys atsiranda yščiuose, baltosios ir didesnis kraujas nutekėjimas atsiranda pirmiau ligos.

Per kelioliką savaitių vėžio kamaraitės *lymphos* (kraujarasės) takeliais augdamos užima didesnę vietą, — dabar jau galima ir užčiuopti guzelį. Šis sutinimas dručiai yra prikibęs prie organo ir tik su organu tegalima paraičioti; kitos rūšies sutinimai raičiojasi po pirštais ir nėra taip dručiai priaugę prie kuno. Laikui bėgant, daugiau simptomų atsiranda. Sutinimas pradeda augti didesnis ir didesnis, šakos skiečiasi į šonus ir, ant galo, atsiranda *skausmas*, kada pagalbą duoti jau yra pervėlu. Dabar vėžys truksta, *kraujas* pradeda tekėti ir vietoj gyti — ką nedėsi — vis eina gilyn. Kada jau kraujas yra užterštas, atsiranda *džiuvimas*, pacientas nenori valgyti; ką nevalgo pilvelis gerai negromuliuoja, spėka prapuola, ir visa išžiūra daugmaž panaši į džiovos paveikslą, tik oda yra nečystai geltona. Paskutinius dvi savaites gyvenimo ligoniai beveik neturi skausmų, guli it pamirę, nenori, kad kas su jais kalbėtų ir beveik migte užmiega.

Pranašavimas. Abelnai imant, kiekvienas turintis vėžį be jokio gydymo miršta į 2 metus. Žinoma, vieni ilgiau gyvena, kiti — trumpiau; tas priklauso nuo vėžio rūšies, daugmaž nuo to, ant kokio organo jis randasi, ir nuo abelnos viso kuno sveikatos. Tie, kurie išpjauna vėžį labai anksti ir paskui per nekurį laiką gydosi X-spinduliais, — *visiškai pagija*. Tie, kurie išpjauna vėliaus, kada artimos *lymphos* stotys įimtos arba kraujas užterštas vėžio kamaraitėmis, — liga tankiausia sugrįžta, ir tuomet jie greičiau miršta, negu be operacijos.

Gydymas. Tankiai matome apgavikų daktarų apgarsinimus, kuriuose jie sako, buk išgydo vėžį su įvairiomis mašinomis arba X-spinduliais. ~~Aš turiu~~

ties pasakyti, kad tie visi save pavadinę profesoriais išgydo vien tik kišenių, bet *niekad* — *vėžį*. Vaistų jokių vėžiui *nėra*. Viskas buvo bandyta, bet pasekmių nebuvo. Amerikos institucijos daro eksperimentus jau kelinti metai, išleido apie milijoną dolarių, bet iki kol jokių vaistų nesurado. Nekalbant jau apie išgydymą, bet nesurado gyduolių, kurios nors pailgintų amžių. Elektro-deginimai, X-spinduliai, radiumo-spinduliai, įvairių kombinacijų vaistai, pačio vėžio skystimas buvo bandomas, — bet niekas nepadarė jokios impresijos ant vėžio. Visa viltis šiandien — yra chirurgijoje. Paskutinis budas vien tik gelbsti tada, kada diagnoza padaroma labai anksti, — kol *lymphos* artimos stotys nėra inimtos.

Sutrauka. Kadangi viena iš didžiausių priežasčių tos nepagydomos ligos yra užgavimai ir erziniai, tad visuomet reiktų jų kuolabiausiai saugotis. Ypač moterims visados reiktų susiuti yščius po gimdymo, o jeigu plyšta gimdymo traktas, tą irgi reikia sutaisyti. Vokiečiai yra išleidę populiarias brošūras apie vėžį, kurios yra dalinamos moterims. Tose brošiūrose yra aiškinama sąryšis vėžio su gimdymu. Patėmijus bile sutinimą kune, reikia umai kreiptis pas gydytoją ištyrimui, ar tai yra vėžys, ar kitas koks augmuo. Ypač jeigu sutinimas pasirodo tarpe 40 ir 50 m. amž, neatidėliojant reikia išekzaminuoti. Visos moters, pas kurias apie „permainą gyvenimo“ mėnesinės tęsiasi ilgiau, negu normaliai ir jeigu daugiau kraujo nubėga, negu paprastai — batinai turėtų surasti priežastį, nes gal tuomi laiku pradeda atsirasti vėžys. Ant galo, jei vėžys yra atrastas ir dar neužsisenėjęs, toks pacientas turėtų butinai eiti ant operacijos, nes kitaip gyvenimo dienos yra suskaitytos...

IŠ PRAEITIES

Rašo T. ASTRAMSKAS.

I.

PHILADELPHIJOJE *Susivienijimo L. A. 10 kuopa* gyvuoja nuo pat tos organizacijos užsimezgimo pradžios.

Anuomet prie 10 kuopos susitvėrė taip vadinama *Giedorių Draugystė*, kuri ilgainiui išsilavino labai puikiai, ypačiai kada giedorius mokino vargonininkas p. Dičkauskas. Lekcijas duodavo p. D. Laisvės Kliubo salėje; draugija salę ir žiburius turėjo dykai; mokytojai mokėdavo \$3.00 už vakarą. Draugija turėjo savo išdą, į kurią kiekvienas vyriškis mokėdavo kas mėnuo po \$1.00, merginos nemokėdavo nieko.

Budavo, — lekcijų vakarais, kada visas choras giedodavo kokią nors giesmę, praeivius taip sužavėdavo, jog kiekvienas eidamas pro šalį, sustodavo ir pasiklausydavo gražių lietuviškų dainų.

Laikui bėgant, viskas draugijoje virto kitaip. Apsivedusiųjų ir iš draugijos pasitraukusiųjų vieton kiti neprisirašė;

mokytojas p. Dičkauskas išvažiavo kitur, ir draugija pradėjo silpnėti. Gauta kitas mokytojas, latvis, bet šitam lavinti dainorius jau ne taip sekėsi, ir po biskį, nei Grigo bitės, S.L.A. 10 kuopos Giedorių Draugystė pakriko. Čia paduotasai paveikslas tai tos Draugijos istoriška liekana, liekanėlė.

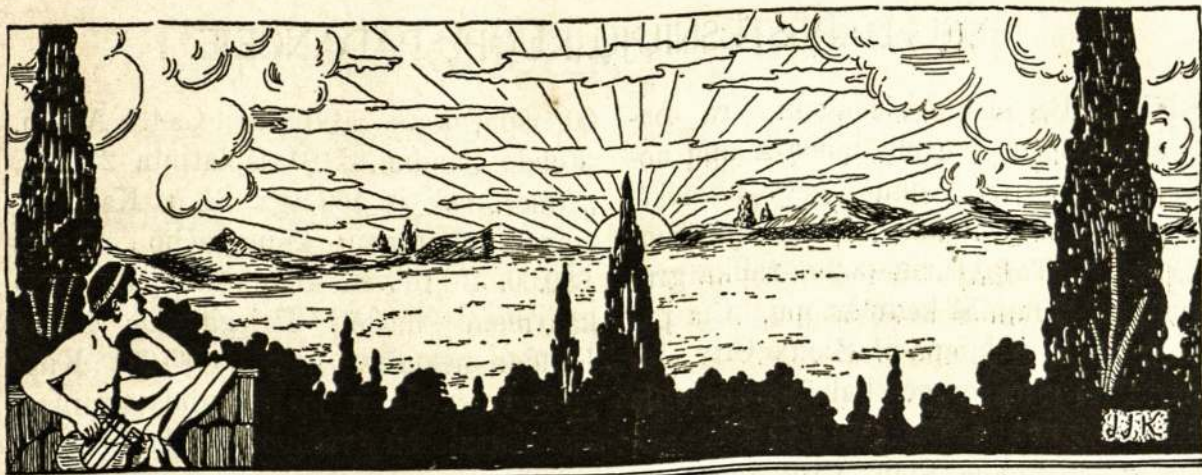
Šiais laikais Philadelphijoje yra bene dvi lietuvių giedorių draugiji, vadinami *chorais*: Vienas choras prie šv. Kazimiero parapijos ir kitas, rods mažai žinomas, socialistų. Prie parapijos choro priguli giedorių apie 80 ypatų, bet aktyviškų yra tik apie 40. Mokina vietinis vargonininkas p. *Jonas Hodelis*. Šis choras, reik pasakyti, yra gana gerai išlavintas.

Kiek lietuvių socialistų choras turi narių ir kas mokina, — neteko sužinoti.

S. L. A. 10 kuopos Giedorių Draugystė, *Philadelphia, Pa.*

1. Teresė Anckaičiūtė, 2. Anė Mačiuniukė, 3. Petronė Savickiūtė, 4. Zosė Skarzinskiūtė, 5. Bertė Žalvariūtė, 6. Veronika Mačiuniūtė, 7. Marė Žalvariūtė, 8. Elena Pelduniukė, 9. Nikodemus Čeledinas, 10. Andrius Petruškevičius, 11. Antanas Razmas, 12. Antan. Juška, 13. Jonas Didvalis, 14. mokytojas Dičkauskas, 15. Petras Pašakarnis, 16. Antanas Dvorzeckis, 17. Mikas Velykis, 18. Vincas Daukšys, 19. Grabauskas, 20. Andrius Avižienis.

JIS NUPLAUKĖ Į TĄ ŠALĮ...

Parašė PR. BAJORAS.

Ten prie jurų, prie plačiųjų
Mergelė stovėjo
Ir nuliudus, nusiminus,
Į tolį žiurėjo.

Jura kaukė, baisiai užė
Vandenimis savo.
Ašarodama, mergužė,
Viena sau dejavo:

„Plaukė jis į tą šalelę,
Kur vargas tesiaučia.
Bet ar grįžs jisai, kas žino?
To širdis nejaučia...

Plaukdam's sakė: „Neužmiršiu
Tavęs, mylimoji;
Tau laiškelį parašysiu,
Tik neverk, brangioji.”

Bet kiek laiko jau praslinko, —
Daug metų sukako...
Nejau gyvo jo nebutų? —
Niekas nepasako.

Lauksiu dienas, ilgus amžius —
Aš jį pamatysiu;

Vargus savo pasiguosiu,
Viską pasakysiu....”

Bet čia jura, susiubavus,
Baisiai užia, kriokia
Ir nuliudusiai mergužei
Sako žinią tokią:

„Tavo mielas ten už jurų
Kovodamas žuvo,
Nes tarp bario ten narsiujų
Jis karžygių buvo...”

*
* *

Ten prie jurų, prie plačiųjų
Mergelė stovėjo
Ir nuliudus, nusiminus
Į tolį žiurėjo.

Verkė gailiai mergužėlė,
Verkė, ašarojo.
Jura užė, — kaip papratus, —
Užė ir vaitojo.

O iš augšto šviesus mėnuo
Vaizdą padabina
Ir raudojančią mergužę
Tik jis viens ramina...

MŪSŲ DARBŠTESNIŲJŲ KUOPŲ PADANGĖJE

SUKAKUS metams, malonu yra pastebėti, kad daugelis mūsų kuopų uoliai pasidarbavo ir daug gero nuveikė, augindamos organizaciją ir didindamos jos turtą. Taip, turime po ranka gražius pranešimus iš kelių kuopų. Čia paminėsime 4-tą kuopą iš Sioux City, Iowa. Prie kitos progos kalbėsime ir apie kitas.

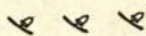
Ketvirta kuopa, Sioux City, Iowa, susitvėrė 1 d. rugsėjo, 1912 m., iš 10 narių. Šį rudenį kuopai sukako 5 metai gyvavimo. Per tuos 5 metus kuopa užaugo iš 10 narių iki 200. Kolonijos gyveniman kuopa įnešė daug gyvumo ir suteikė daug naudos. Štai, nerokuoju mažesnių balių, prakalbų, paskaitų ir t. p., kuopa 1914 m. apvaikščiojo 10-metines Sukaktuves nuo Atgavimo Spaudos Lietuvoje. 1916 m. spalio 19 d. rengė Bultai ir Žemaitėi prakalbas, per karias surinkta nukentėjusiems dėl karės \$95.-50.

Kuopos nariai ne vieną sumanymą parėmė ir gausia pinigine auka. Taip, 4-ta kuopa jau šitiek aukavo visokiems reikalams: Tautos Namui Vilniuje \$10.-50, Prieglaudos Namui Amerikoje — \$20.00, Nukentėjusiems dėl karės per Liet. Gelb. Fondą — \$25.00, Lietuvos Nepriugalmybės Fondui — \$15.00, Lietuvių Dienoje į Liet. Šelp. Fondą — \$10.-

00, išparduota atvirėlių Liet. Auton. Fondo naudai už \$4 išplatinta 25 egz. „Amerikos“ ir 150 egz. SLA. Kalendoriaus, įsteigimui kningynėlio aukavo \$80.00. Be to viso kuopa dar pasižadėjo kas metai mokėti Prieglaudos Namu Fondan nemažiau kaip po \$5.00. Kuopą gyvai veda ir jos reikalais rūpinasi visi nariai su valdyba priešakyje; labiausiai-gi atstizymėjo sekretorius *Jonas Morkunas* ir pirmininkas *Viktoras Vailė*.

Ištikrųjų, jei visos mūsų kuopos apreikštų tiek gyvumo ir darbštumo, tai mes galėtume stebėtis iš didelių pasekmių, kokias atneštų mūsų visų darbas. Visose mūsų kolonijose visi (ar bent didžiuma) lietuviai priklausytų prie SLA. Visose kolonijose būtų mūsų kuopų kningynėliai; būtų juose įrengtos vietos susirinkimams, pasikalbėjimams, apšvietai, padoriems pasilinksminimams. Didesnėse kolonijose prie kningynų galėtų būti mokyklos vaikams ir suaugusiems. Visur, kur tikta yra mūsų kuopos, galėtų būti kooperatyviškos krautuvės, arba Pirkėjų Kliubai. Žodžiu sakant, mūsų kuopos gyventų sparčiu gyvenimu, buriančiu visai tautai gražią ateitį.

Subruskite, SLA. kuopos, dabar yra laikas darbuotis savo ir lietavių tautos labui!

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, leisdamas ir uždyką dalindamas žmonėms kningutes apie sveikatą, atlieka neap kainuojamai didelį darbą. Nėgana to, kad pamokina žmones, kaip reikia gyventi, bet supažindina juos ir su tuo, jog organizacijos gali atlikti didelius drabus: joki firma, joks labdarys ne-

butų galėjęs per vieną savaitę išplatinti 60.000 brošiūrų apie sveikatą už dyką, o Susiv. Liet. Amerikoje tą padarė Apdraudos ir Sveikatos Savaitėje.

*

Progresas reiškia veiklumą šiandien ir užtikrinimą rytojui.

RUSIJOS REVOLIUCIJOS ĮSPUDŽIAI 1917 M.

Parašė VINCAS ALKSNINIS.

PETROGRADO gatvėse matant begalines eiles žmonių įvairaus amžiaus ir luomo, o prie kepyklų durų — susiketurlinkojusią žmonių eilę baranties, kurs pirmiaus privalo duonos gauti, kiekvienam praeinančiam pro šalį buvo baisu ir pamąstyti apie rytojų: žmonės, sušalę eilėse, manė, kad kiekvienas, kas eilėse nestovi, yra sotus, o jei sotus, tai jis ir yra koks nors iš tų, kuriems karė tai rugiapjutė. Taip tęsėsi per tris dienas prieš tą visam pasauliui žinomą revoliuciją. Tiesiog baisu buvo kur eiti ar važiuoti, nes jau buvo žinoma, kad dar 23-čią (visur pažymiu seno kalendoriaus datą) vasario jau nekuriose vietose buvo peštynių už duoną tarp pačių žmonių, ir kad jau didžiųjų dirbtuvių darbininkai („Baltiko,” „Trubočnyj,” „Putilovo,” Viborgo pusėje, „Lesnerio” ir Arsenalo) pradėjo apleisti dirbtuves iš piktumo, kad duonos gauti negalima.

Man prisiėjo važiuoti 23 d. vasario nuo Vasyliaus salos į Petrogrado pusę. Privažiavus iki Didžiojo (Bolšoi) prospekto, — jis bavo taip užsikimšęs, kad konduktorius skambino be paliovos, bet žmonės į gatvekarį, tarytum į uodą, nei atidžios nekreipė.

Išlipus, matėsi, kad žmonės diskutuoja, karščiuojasi. Paėjęs toliau, pamatčiau, kad Brolių Filipovų Keptuvės langai ir viduje viskas išgrusta, išmėtyta; mat, burys moterų, užpykusių, kad duo-

nos nėra, o pas Filipovą pridėta po stiklais pyragaičių ir saldinių, visą vietą išgriovė. Tuojaus pribuvęs policijai ir kazokų bureliui pradėjus su pikomis matotis, žmonės pasitraukė ant šalygatvių. Nuo tos dienos jau nuolatos jodinėjo kazokai po visas gatves ir gatveles, bet žiaurumų, jau kazokams įgimtų, man neteko nei matyt, nei girdėti. Žmonės sakė, kad kazokai buvo duoti pagalbon Petrogrado policijai be savo viršininkų. Mat, tuomlaikinis vyriausias karvedis Petrog. infan. generolas Chabalov manė, kad policija, kaipo vietos strategai, pas kuriuos ir-gi žiaurumo nestokuoja, atliks puikiausį darbą su kazokais. Bet išėjo kaip tik antraip. Ir man teko matyti, kad, kazoko arkliui paslydus, ir šiam nusiritus nuo arklio, žmonės sunuolė ir užkėlė kazoką ant arklio, šaukdami „ura!” Taipgi kalbėta, kad kitoje vietoje pristavas liepęs kazokams šauti į žmones, tik jie netik nešovė, bet jį patį kardais sukapojo, sakydami: „Mes ne šunes, kad mumis pjudytum nekaltus žmones!...”

Antra — kazokų pačios irgi stovėjo tose eilėse, laukdamos duonos. O maišatis čion ir buvo dar vien tik už duoną. Apie caro numetimą ir kalbos dar negalėjo būti.

24-tą d. vasario, dauginanties gatvėse minioms, trukšmas jau prasidėjo apsirinkšti žiauresnėje formoje: į mūsų dirbtuvę atėjo atstovas iš kitos dirbtuvės ir įsakė sargui, kad mūsų dirbtuvė turi pasiliauti dirbusi. Kitose vietose darbinin-

kai (kaip va ant „Kamenno-Ostrovskij Prospekt”) net gatvekarį apvertė. Ir taip tą dieną beveik visos tramvajų linijos likosi sustabdytos. Ant rytojaus mūsų dirbtuvė dar dirbo, bet ir vėl buvo atėję streikieriai ir grumojų išmušimu mūsų iš dirbtuvės, sakydami, kad ir taip jau dovanota nebusią; mes anksčiau užbaigėm dirbti ir išėdinėjom nežymiai per kitas duris. Tada tą pačią dieną, t. y. 25 d. vasario, gen. Chabalovo buvo įsakyta, kad visi eitų dirbti, ir kurie neis — bus išsiųsti į apkasus, t. y. į karės frontą. Mat, labai daug vyrų dirbo amunicijos dirbtuvėse ir jie buvo paliuosuoti nuo karės. Tokius vyrus dirbtuvių administracijos baisia išnaudodavo, mažai mokėdavo ir tiesiog kaip vergus juos laikė. Ir štai, laike šitos *beduonės*, *daugelis* laukdami duonos susivėlindavo į darbą netik ant valandos-kitos, bet ir ant pusdienių. Administracija jiems išmėtinėdavo ir gąsdindavo išvargimu į frontą, ką ji ir turėdavo pilną galę padaryti. Tas tai ir suorganizavo darbininkus greit, tik jie nutarė eiti ne į karę, bet numirti geruoju, karžygių mirtimis, negu stipti iš bado, paniekoje. Išgirdę apie tą Chabalovo paliepimą, jie dar labiau įtužo, visiškai sustabdė dirbtuves ir tramvajus. Laikraščiai neišėjo nedėlioje 24 d. vasario. Vienur-kitur pasirodo dar kaikur koks „izvosčikas,” bet į vidurį miesto niekas jų nenori važiuoti. Žmonės vaikščioja pėsči, policijos niekur nesimato. Tik pavakariais pasklido gandas, kad apie Nevskį Prospektą buvę sasisrėmimų su policija.

Ant rytojaus, panedėlyje, iš pat ryto, žmonių jau buvo pilnos gatvės. Nežiurint to, kad šaltis siekė iki trisdešimts laipsnių, žmonių į namus nesuvedavo per visą revoliucijos savaitę. Nekurių pulkų kareiviai sykiu su žmonėmis jau šukavo: „Daloj caria!” (šalin carą!). Vė-

liaus galima buvo matyti, kaip kareiviai dalino ginklus ir vadino į kariškus sandėlius kiekvieną, kas tik norėjo apsiginkluoti.

Po namus gaujomis vaikštinėjo revoliucionieriai, jieškodami policistų, arba, kaip jie tada buvo vadinami, „faraonų”, ir, suradę, tuojaus nulynečiuodavo. Jeigu suspėjo kuri kareiviai atimti, tai vedavo į Taurydos rumus, kame buvo laikomi visi senosios valdžios šulai.

Dar panedėlyje 27 d. vasario caras iš karės buklės atsiuntė įsakymą paleisti Dumą, bet Damos atstovai nekriko niekur, nes nieks ir negalėjo kriksti: pirma sukilusieji kareivių pulkai visi ėjo jau ne caro sveikinti, bet Damos, į Taurydos rumus.

Pirmutiniai perėjo žmonių pusėn 5-ki pulkai: Volynskis, Preobraženskis, Litovskis, Kegsgolinskis ir Grenaderskis. Jie eina į Dumą ir ten per savo atstovus pasisako ginsią per šimtmečius prispaustą liaudį! Ir taip Taurydos rumai virto kaip ir koks dievnamis, kur žmonės plaukė, kaip vanduo. Ten prakalbas sakė, vieni antrus stiprino dvasioje. Žmonės tokiame šaltyje be kepurių klausė kalbų Miliukovo, Rodziankos, Kerenskio. Nekurie kalbėtojų, jau, matyt, taip nuilsę, kad net nualpsta bekalbėdami. Ir taip vieni pulkai eina atgal, kiti—į Taurydos rumus; visi nori išreikšti savo jausmus ir prielankumą naujai valdžiai. Šuviai-gi tik verda visais kraštais, ir nieks nežino, nei kas šaudo, nei kur. Žiurėk — žmogus kur ant gatvės parkrito ir nežinia, nei kas jį nušovė, nei iš kur. Žmonės gerai jau suprato, kad policija nemiega, užtaigi kas tik žinojo, kur policistas ar šiaip nužiurimas žmogus gyvena, tai tuojaus krėtė, lynčiavo, areštavo, viens kitą padrąsindami, kad „apsivalyt nuo faraonų”! Policija-gi, pajutusi bėdą, ir gi nesnaudė: ji savo „učastkuose”

(policijos nuovadose) turėjo prisiruošusi šaudyklių ir „pulemiotų“ (kulkasvaidžių) ir gynėsi iki paskutiniam. Prie jų priėti buvo ne lengva, užtai įtužusi minia visas tokias „faraonų“ bazas išdegino su viena diena. Žmones labiausiai kankino nežinia, — jokių, mat, žinių nebuvo. Čia-gi — gandai, įvairiausios nesąmonės plečiasi, tas pats dalykas šimtais būdų aiškinama ir tiek pat įvairiai suprantama. Baisiausie gandai tai buvo du: pirmas — tai, kad daug kariuomenės ateina ir bombarduos miestą, neatsižiurint į nieką; o antras — tai plėšimai: ateina į namus burys apsiginklavusių plėšikų, apvagia ir išsina; pasakysį ką — peršovė ir po visam. Šitie da dalykai ir stovėjo pas kiekvieną galvoje.

Utarninke, 28 d. vasario, jau pasirodo ranka rašytų atsisaukimų, išlipdytų ant sienų ir kviečiančių žmones į tvarką, ne plėšti, etc. Vėliaus iš automobiliaus jau mėtė lapelius, kuriuos žmonės graibstė ir brangino labiaus už piningus: nutvėręs, bėga kiek drutas, kad kiti jo nepagautų ir nepriverstų skaityti per kokias 2 valandas, kol visiems atsinorės; kas tik turėjo tokį lapelį, buvo apstotas didžiausio burio žmonių ir turėjo garsiai skaityti, kad visi girdėtų. Už kelių dienų jau vis buvo vežiojami ir mėtomi atsisaukimai ir žinutės; susidarė šioki toki tvarka; kareiviai rekvizavo privatiškus ir kariškus automobilius, pradėjo važinėti po miestą, ir jau geresnės žinios pradėjo platinties. Pranešdavo, kokie kareiviai prisidėjo prie žmonių, ar kur dar nepasiduoda policija, nes ši visur, nuo stogų, iš įvairių paliepių ir iš tokio namo, kaip Admiralteistvo, šaudė ir nedavė žmonėms nurimti. Tai kaip tik praneša, kad ten ir ten „faraonai“ šaudė, tai nespėji nubėgt, jau apdirbta, arba lavonas guli, arba į Taurydos rumus

gerai subukintą tempė. Žinoma, šitokiuose atsitikimuose daugelis ir nekaltų žmonių savo gyvastį palydėjo. Bet to neišvengti prie tokio minių išėlimo. Užteko kam nors ant ko žodį pasakyti, — kaip bematant, jau tas ir baudžiamas, nežiurint ar tu teisinies, arba ir ne.

Seredoje, 1 d. kovo, nuo pat ryto šaudosi be paliovos iki pat vėlybai nakčiai. Žiburių namuose nežiebia, nes vakarykščios nakties nekurie yra apvilti: ten, kur žiburius turėjo, prisirinko sušalusius žmonių ir paskui apvogė, išeidami; bijome žiburias žiebti, bet ir gulti buvo baisu, užtai sėdėjome tamsoje.

2 d. kovo jau bepigu: šuvių rečiaus girdisi; žmonės išsijuosę darbuojasi, „faraonus“ gaudo. Kiti pažįsta čion pat, ant gatvės, kad tai „*policeiskij čin*,“ tik barzdą ir usus apsiskutęs; ši sutruškina ir eina kitų jieškoti. Tokių-gi buvo daug. Suradę, tuojaus čia pat ir nugalabija.

Pasipylė įvairūs atsisaukimai ir naujos vyriausybės instrukcijos. Eini namo linksmas, nevalgęs ir valgyti nesinori. Pasipylė įvairios kolektorės, rinkti aukas „*Revoliucioniškam Raudonam Kryžiui*,“ „*maitinimosi punktams*“ (patalnyj punkt), kur išalkęs gali gauti nors karšto vandens užgerti.

3-čią d. kovo neapsakytas entuziazmas — *caras atsisakė!* Žmonės vieni gailisi, kiti keikia jį, diskusuoja, nesutinka, eina trečiųjų teisman arba net į Dumą veža užtariančius už carą...

„Herbus“ (erelius) kareiviai nuo durų ir nuo sienų lupa, meta žemėn nuo įvairių įstaigų, vaistinių ir kitokių namų, kurie tik puošėsi rusišku ereliu. Kiti šaukia: „Atiduok, prakeiktas, žemę žmonėms, kam savo koją taip įknabinęs turi į žemę!“

Ir taip iš caro žemę atėmę, mes tą naktį „miegojome be sapnų...“

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE NAMAS

Rašo A. B. STRIMAITIS.

DEŠIMTS metų prabėgo nuo to laiko, kuomet kilo sumanymas įgyti SLA. Centro Raštinei ir „Tėvynės“ spaustuvei bei administracijai savas namas.

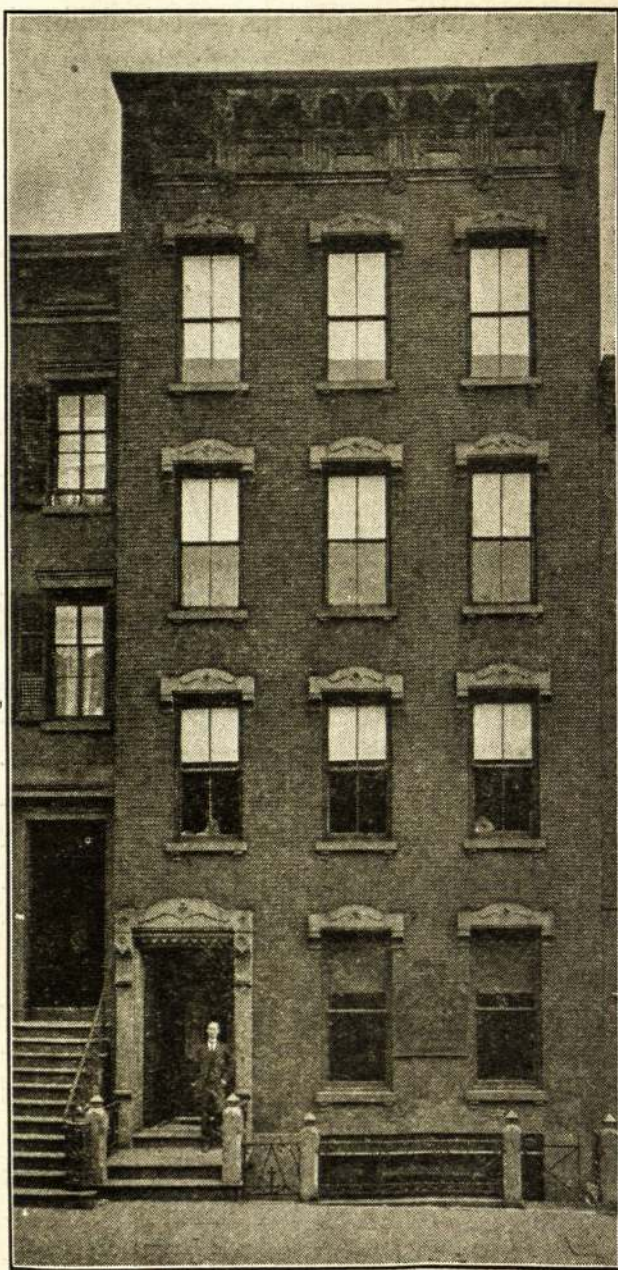
Susivienijimas tuom laiku dar neturėjo nuosavio organo, tai tas klausimas buvo gvildenamas kuopų susirinkimuose 1907 m., o XXIII Seime 1908 m., Scranton'e, Pa., 45 kuopos savo įnešimuose reikalavo, kad Seimas apsvarstytų namo pirkimo klausimą. Seimas išrinko Namų Pirkimo Komisiją, į kurią įnėjo pp.: *P. V. Birštonas*, Shenandoah, Pa., *A. Beržinskis*, Chicago, Ill., *P. Čeplikas*, Boston, Mass. ir *V. Ambrazavičius*, Newark, N. J.

Nupirkimui namo Seimas paskyrė 15 tukstančių dolarių iš pomirtinių fondo ir nominavo keturias vietas, kur namas turėtų būti nupirktas, butent: *New York*, *Chicago*, *Philadelphia* ir *Boston*.

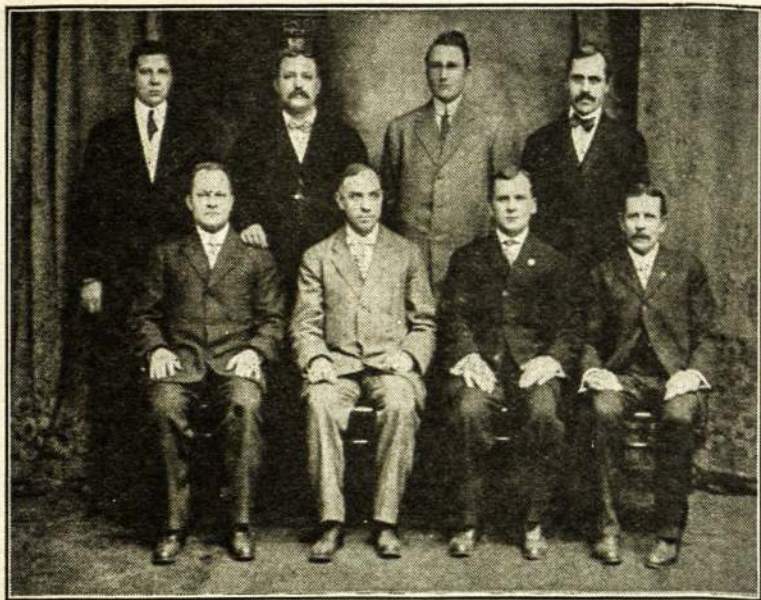
Išrišimas klausimo, kur namas turi būti perkamas, paduota rarių visuotinam nubalsavimui. Balsavimų pasekmės buvo tokios: *New York* gavo 1812 balsų, *Chicago* — 1000, *Boston* — 754 ir *Philadelphia* — 397. Komisija raportavo sekančiam XXIV Seimui, buvusiam 1909 m. Worcester, Mass., kad negalėjusi namo nupirkti, nes viena — dar iki Seimui nesužinojusi balsavimo pasekmių, kur namas natarta pirkti; ant ra — seimas apribavo sumą piningų namo nupirkimui iki 15 tukstančių; komisijai pasirodė, jog už tuos piningus tinkamo namo negalima nupirkti. Minėtas Seimas, išklauses komisijos raporto, paskyrė dar 10 tukstančių dolarių ir išrinko naują Namų Pirkimo Komisiją, įsakydamas, kad pasirupintų namą nupirkti tuojaus, nes Seime ir balsavimo

pasekmės kaslink vietos buvo jau žinomos. Į Komisiją išrinkta pp.: *P. V. Birštonas*, iš Shenandoah, Pa.; *V. Ambrazavičius*, iš Newark, N. J.; *J. S. Lopatto*, iš Wilkes-Barre, Pa.; *J. Tareila*, iš Stamford, Conn.

Ši Komisija, pildydama Seimo įsakymą, aprinko keletą tinkamų namų *Brooklyn'e* ir *New York'e*, ir lapkričio 9 d., 1909 m., sušaukė visų komisijos narių ir

SLA. Namas.

Namo Pirkimo Komisija.

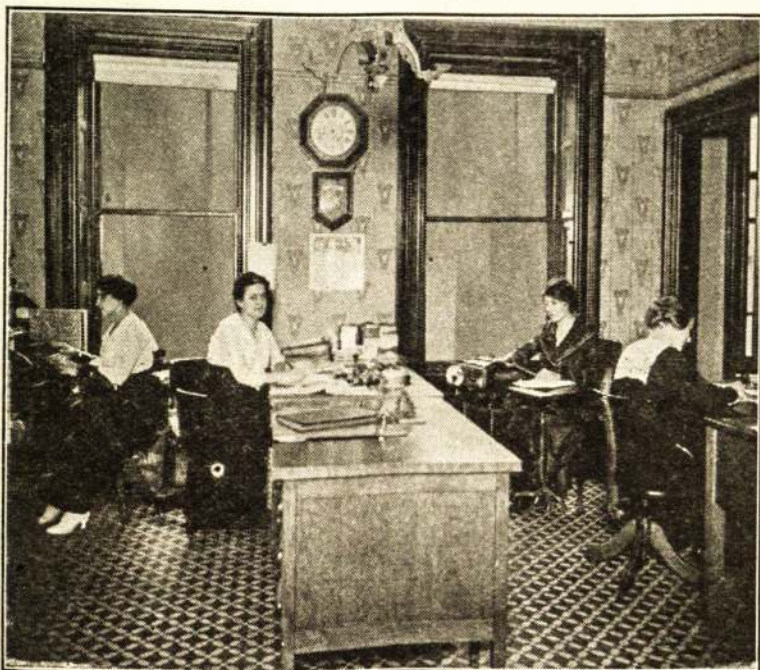
Pildomosios Tarybos suvažiavimą New York'e, N. Y., galutinai apžiūrėti, kuris namas būtų tinkamesnis nupirkimui. Po tam suvažiavimui pats nupirkimas namo užsitraukė dar keletą mėnesių taip, kad nusitęsė iki 1910 m., 12 d. gegužės. Namas nupirktas. Užmokėta už namą \$31.202.34 su perrašymu dokumentų. Komisijoms ir P. Tar. kelionės ir sugaištis apsiėjo \$772.12. Namas nebuvo tinkamas raštinėms, nei spaustuvei, tad prisiėjo pertaisyti, įvesti iš gatvės elektros pajiega ir tt. Visas pertaisymas apsiėjo \$1.984.77. Gi kuomet buvo valdžios takatorių namas aptaksuotas 1913 m., pripažinta jo vertė \$34.000.00.

Kilus pirmutiniam sumanymui pirkti namą New Yorke, buvo manoma, kad čia bus ne vien spaustuvė, kningynas, Centro archyvas, Centro sekretoriaus, administracijos ir redakcijos raštinės vieta, bet buvo mano-

ma, kad bus ir imigrantams, atkeliaujantiems iš Lietuvos, prieiga, laivakorčių pardavinėjimo agentura ir piningų mainymo biuras. Su laiku gali ir tas viskas įsikunyti, nes namas yra pačiame centre, prie didžiojo New Yorko pašto ir Pennsylvania geležinkelio stoties. Čia pat arti iš antros pusės (ant 30 ir ant 34-os gatvės) stotis elevatorio, kuriuo galima į 20 minučių pasiekti South Ferry ir, tuo miesto pakraščiu važiuojant, prieinama

prie visų laivų prieplaukų ir geležinkelių stočių prie Hudson upės pakraščio. Taigi, jei, karei pasibaigus, būtų reikalinga įvykinti viršminėti planai, tai New Yorke patogesnės lietuviams vietos nebūtų galima sarasti.

Tuom tarpu mes pradedame daugiau apsigyventi. Mat, ikišiol dar vis buvo daugybė įvairių nuomonių pas pačius SLA. narius, buk tas namas nesąs tin-

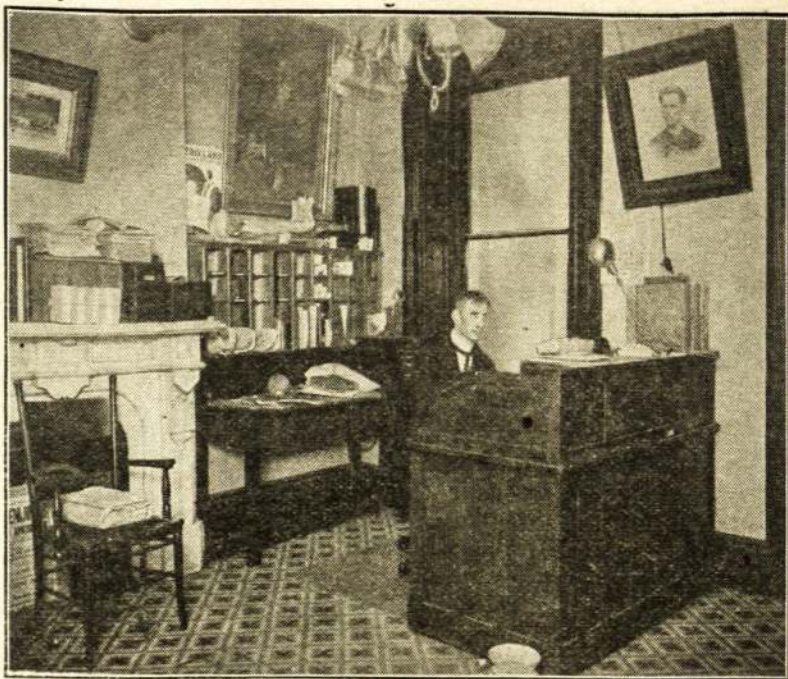

SLA. Centro Raštinė.

kamas, neatsakās visiems mūsu reikalavimams, vienok tos nuomonēs buvo klaidingos. Kas tik turi progą apsilankyti ir pamatyti visą dalyką aiškiai, kiekvienas persitikrina, jog namas yra tinkamoje vietoje ir atsako mūsų reikalams, jei tik mes jį tinkamai įrengsime.

Anoj pusėj puslapio telpas paveikslas parodo SLA. Centro Sekretoriaus raštinę ant antro augšto. Čia pertikrinama ligonių dokumentai, išrašoma visokių išmokėjimų orderiai, išduodama naujoms kp. čarterio kopijos, atsakinėjama korespondencija, laikomi visi svarbūs dokumentai tam tikroje tvarkoje ant „files“; čia dirbama ant rašomos ir skaitliuojamosios mašinų.

Pradžioje 1911 m., kuomet dar mūsų laikraštis „Tėvynė“ buvo mažo formato, kuomet sekretoriaus raštinėje dirbo tik tai pora ypatų, tad tame pačiame kam-

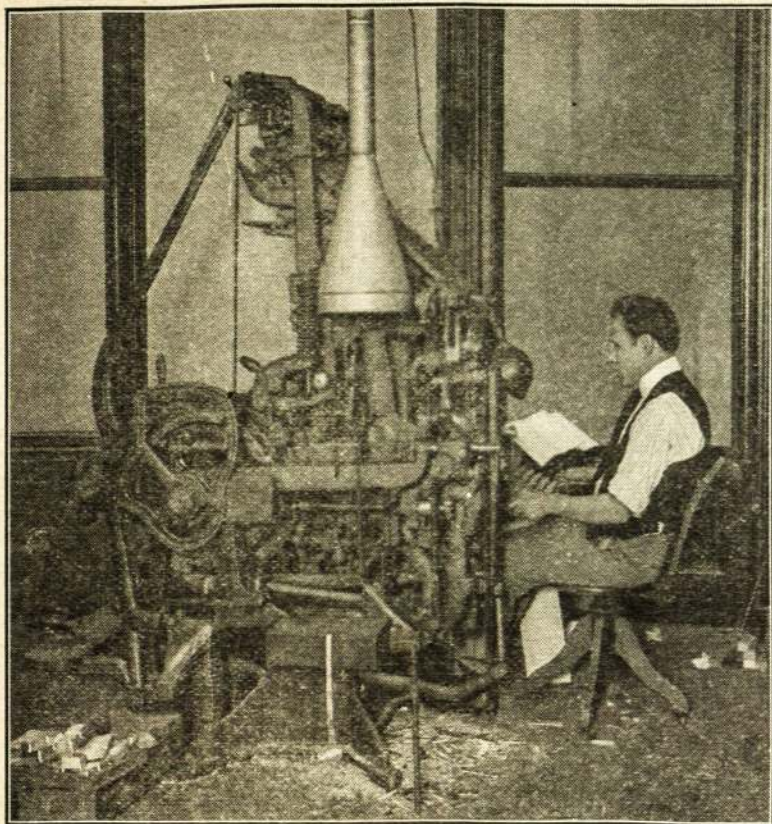
Administracijos Kambarys.

baryje buvo ir redakcija. Bet dabar redaktoriui jokių būdų negalima dirbti viename kambaryje, kur dirba keletas darbininkų, ant mašinų, nes negana to, kad laikraštis jau reikalauja trigubai tiek darbo, kiek pirma, bet reikalauja dar prirengimo moterų ir vaikų mėnesinio priedo, rašymo originalių straipsnių, rinkimo žinių, atlikimo didelės daugybės korespondencijų, perrašinėjimo ir šiaip taisymo rankraščių, skaitymo korektų, — visa tai vienam redaktoriui suteikia milžinišką daugybę darbo, tad butinai turi būti ir ramesnė vieta tam visam darbui atlikti. „Tėvynės“ redakcija pagelbininkų ikišiol dar neturėjo.

„Tėvynės“ Redakcijos Kambarys.

Augščiau tilpės paveikslėlis parodo „Tėvynės“ administracijos kambarį. Jame yra priimami visokie žmonės su įvairiais reikalais. Pirma

Raidžių Statomoji Mašina.

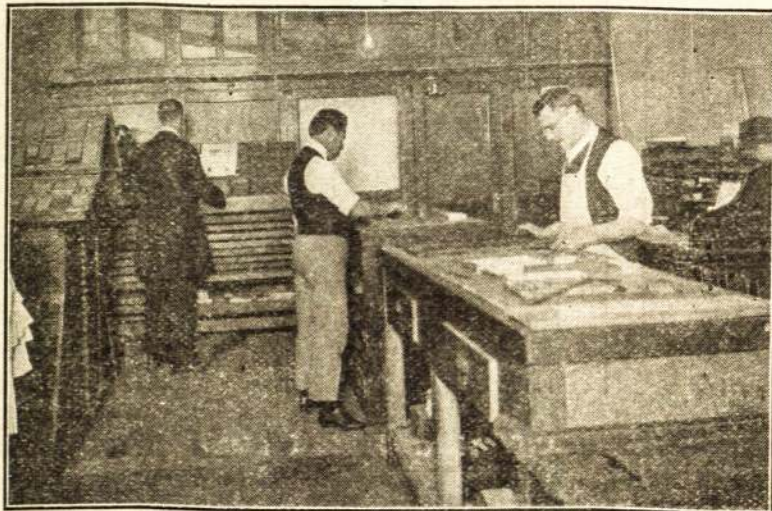
čia tame pat kambaryje buvo ir sekretoriaus raštinė, tad kuomet kas su reikalais ar be reikalo ateidavo, tai sugaišindavo visus raštinės darbininkus. Dabar gi, padarius permainas, atskyrus raštinės darbininkus, turime didelį pagerinimą, sučėdijame darbininkų laiką.

Kuomet SLA. neturėjo savo raidžių rinkimui mašinos, tad prie statymo raidžių buvo samdomi du vyrai vien tik „Tėvynės“ statymui, ir vos susstatoma buvo mažo formato „Tėvynė.“ Dabar vienas darbininkas, dirbdamas ant statomosios mašinos, daug daugiau darbo atlieka. Su tokia mašina atliktas statymo darbas daug geriau atrodo — yra aiškesnė spauda, visuomet naujos raidės.

Žemiaus tilpusiame pavėkslėlyje parodoma vieta, kur atliekama visokie spaudos darbai nuo mažiausio iki didžiausių. Čia yra kastos su raidėmis, kompozicijos stalai, laužymas formų, išmėtymas raidžių, taisymas adresų... Vieta randasi ant pirmų grindų, užpakalinėje namo dalyje.

Delei stokos vietos neindėdame dar laikraščio ir kitiems darbams lankstyti mašinos; taipgi nėra ir mažesnių spaudos darbų preso, popieriaus bei knygų apipjaustymui mašinos ir tarpinimui metalo pečiaus prie statomos raidžių mašinos.

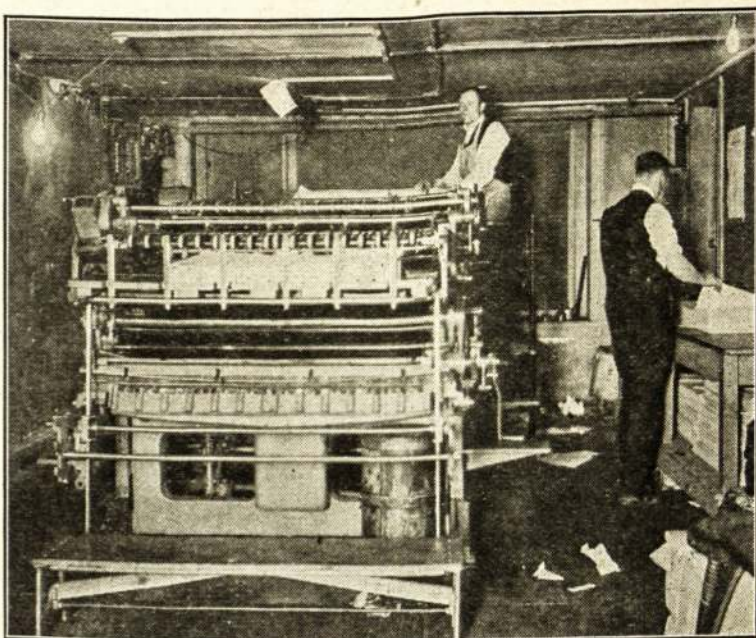
Visa tai, kas čia yra parodyta, pirmiaus buvo žemutinėje namo dalyje, — „basement'e.“ Paprastai spaustuvių darbas yra pavojingas darbininkų sveikatai, o dar pavojingesnis jis buntuomet, kada spaustuvė randasi blogoje vietoje. Kad pagerininas darbininkams aplinkybes — iš ten iškėlėm ant pirmų lubų.

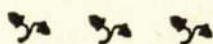
Rankų Darbų Statytojų Vieta.

Ant šito preso spausdina-
ma visokie dideli spaudos
darbai, kaip tai — laikraš-
tis, kningos, didelės iškabos,
kalendoriai, moterų ir vaikų
priedas.

Toje pačioje vietoje daro-
ma ir laikraščio ekspedicija.
Kuomet neturėjome savo
preso, tad ekspedicija buvo
daroma ten, kur laikraštis
spausdinosi; dabar, turint
nuosavą presą, viskas bus da-
roma ant vietos. Viską su-
vedus tvarkon, sutaupoma
daug laiko ir išvengiama ne-
smagumų; taipgi galėsime iš-
vengti ir nereikalingų kaštų.

Spauzdinamoji Mašina (Presas).

SLA. Centro Darbininkai

186496

Liet. TSR
Knygų Rūmų
Knygų
Saugykla
★

ITALPA UŽ 1917 METUS

MOTERŲ SKYRIAUS TURINYS.

Alga (A. B. Strimaitis)	39
Amer. Lietuvaitė ir Liet. Ateitis (Tams. Naktis)	145
Apie Neapykantą Moterų (Tamsioji Naktis) ...	19
Ar Moters ir Vėl Valdys Pasaulį (O. Alytienė) ..	4
Ar Ištyrei Pati Save (Daytono Lietuvaitė) ...	134
Baimės Įeikmė į Kudikius (Ona)	51
Bangos (A. B. Strimaitis)	135
Biskis Apie Valgį (Ona)	136—152
Biskis Apie Maistą	118
Darbas (A. B. Strimaitis)	87
Delko Aš Esu Už Balsavimo Teises? (Dr. Frank Crane, vertė P. Jurgeliutė)	166
Dešimts Prisakymų Moterims Kudikių Sveikatos Užlaikymui (Ona)	132
Didžiausias Šeimynos Priešas Girtuoklystė (Tamsioji Naktis)	129
Dirbtuvės Maistas (Tamsioji Naktis)	33
Draugai (A. B. Strimaitis)	71
Elzbieta Hageriutė	17
Europos Moters (Ona)	38
Galva (A. B. Strimaitis)	151
Jeigu (A. B. Strimaitis)	7
Ilgėsis (A. B. Strimaitis)	119
Iš Moterų Gyvenimo (P. Jurgeliutė) ..	98—114—131
Iš Moterų Dirvos (A. A.)	3—72
Iš Moterų Gyvenimo (A. A.)	54
Iš Moterų Vargų (Tamsioji Naktis)	40
Išmokime Gyventi (Ona)	No. 12
Kaip Susitrupina Žmogaus Amžius (A. A. Kaip Man Tai Atrodo (Ona)	No. 12
Kaip Naikinti Muses (Ona)	70
Ką Gali Gauti Už Dyką (P. Jurgeliutė)	104
Ką Reiškia 1c. Už Svarą	133
Kelios Mintys (Ona)	146
Kelios Pastabos Apie Mandagumą (Ona) ...	133
Keli Žodžiai Apie Augančias Mergaites (Ona) ..	69
Kudikis (A. B. Strimaitis)	103
Kudikis (Dr. I. B. Bronušas) 147—163 ir 12 No.	
Lietuvių Diena ir Lietuvių Aukų Rinkėjos	85
Liudnas Paveikslėlis	86
Mandagumas (A. A.)	24
Melas (A. B. Strimaitis)	55
Mergelė Semmeriutė	49
Mirtis (A. B. Strimaitis)	23
Moteris Laiko, Veda ir Kontroliuoja Pasaulį (Ona)	68
Moterų Laikraščiai (Tamsioji Naktis)	52
Moterų Klausimas Europoje	56
Moteris Francijos Amunicijos Dirbtuvėse (P. Jurgeliutė)	84
Moterims Reik Balsavimo Teisių (Šarunas) .. No. 12	
Moteris (A. B. Strimaitis)	No. 12
Moterų Susirinkimai Petrograde (P. N.)	100
Moteris ir Gyvasties Apdrauda	120
Moterų Triumfas New Yorke (P. Jurgeliutė) ..	161

Moteris Vyrui Draugė ir Jam Lygi (Ona)	146
Musės ir Žmonės (Ona)	116
Mūsų Priešams	116
Naudingi Patarimai (Ona) 50—82—148—169 No. 12	
Namiai (A. A.)	82
Nežinystė ir Sveikata (O. Alytienė)	37
O. Alytienė	98
Patarimai Vedusiems (Moteris)	18
Paveikslėlis iš Gyvenimo	36
P. Jurgeliutė	114
Pernai ir Šimet	97
Prakilni Lietuvaitė	6
Rašytoja Harriet Beecherstowe (Tams. Naktis) ..	65
Rusijos Revoliucijos Pirmtakunės (T. Naktis, 81—117	
Skanių Valgių Gaminimas (Ona) 21—38—54—70—102	
Tarakonai (Ona)	101
Tiesos (A. B. Strimaitis)	167
Tris Ištekėjusių Moterų Rušis (K. Vitaitienė) ..	162
Vaikučiai ir Mokykla (Ona)	149
Žodis Nuo Redakcijos (V. K. Račkauskas) ...	1

VAIKŲ SKYRIAUS TURINYS.

Ant Darrien'o Viršunės	125—239
Arklys, Karvė, Avis ir Šuo	144
Aš Tai Žinau	144
Benjaminas Franklin	174
Biskelis Apie Pakursį ir Šiauliečius (Valančius) ..	77
Doras Berniukas	122
Duondavė	13
Eureka	155
Fridrikas Rudabarzdis	108
Guodi Mergaitė	128
J. Gutenbergas	91
Jaunimas Išmokytas Naudingų Dalykų	95
Jaunatvės Šaltinis	171
Iš Ko Susideda Žemė, ir jos Amžius (K. S. Karpavičius)	41
Iš Karių Lietuvoje	173
Izaokas Newtonas ir Obuolys (J. Budwin) ...	44
Kaip Jurgutis Mokinosi Dirbti	79
Kaip Susitvėrė Žemė (K. S. Karpavičius)	25
Kaip Gyvena Vaikai Šiaurėje (Barzdų Dėdė) 94—102	
Kaip Žmonės Dėvėjo Seniau Žemaičiuose (M. Valančius)	107
Ką Valgydavo Seniau Augštaičiuose Gevenioje (M. Valančius)	75
Ką Agutė Sapnavo (Pr. Bajoras)	12
Koki Yra Mūsų Žemė (K. S. Karpavičius)	9
Kolumbas ir Kiaušinis	127
Kuosa ir Balandis	106
Lapė ir Vynuogės	64
Laiškai Mažųjų Karės Pabėgėlių	16—31
Laiko Pasaka	45
Lietuvos Vaikų Atsišaukimas į Amerikos Vaikus ..	27
Liuto Dalis	43

MOTERS, ŠVIESKITĖS!

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Kningyne

GAUNAMOS KNINGOS — SKAITYKITE JAS

AMERIKA, 288 pusl.,	75c.
AUDRA RUSIJOJE, 56 pusl.,	20c.
ANDERSONO PASAKOS, 82 pusl.,	20c.
DAKTARAS IŠ PRIEVARTOS (Komedijs)	20c.
KAIP GYVANA: Latviai, Suomia, Anglai,	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (I),	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (II)	20c.
KAS IŠ KUR PAREINA, 64 pusl.,	20c.
KELIONĖ Į ŠIDLAVĄ, 48 pusl.,	15c.
KONRADAS VALENRODAS (Poema), 24 p.	15c.
KRAŽIŲ SKERDYNĖ, 77 pusl.	15c.
KUN. A. BURBA, 29 pusl.	20c.
LIETUVIŠKA CHRESTOMATIJA, 180 psl.	40c.
LIETUVIŲ TAUTOS KLAUSIMAS	
EUROPINĖS KARĖS METU, 102 pusl.	35c.
NAUJAS BUDAS Išmokti Rašyti, 24 pusl. ..	10c.
NUO DEGTINĖS (Komedijs), 19 pusl.	10c.
PADĖJIMAS LIETUVIŲ TAUTOS RUSŲ	
VIEŠPATIJOJE (Rusų kalba), 128 pusl.	1.00
PASNINKAI LIETUVOJE, 16 pusl.,	5c.
PERSPĖJIMAS Apie Šventą Tikėjimą, 63 p.	10c.
PRAŽUVO (Vaizdelis iš gyvenimo), 16 pusl.	10c.
ŠVINTANT (Apysaka iš Bulgarų atgijimo),	25c.
TRACHOMA, Prie Šviesos, 100 pusl.	20c.
"TĖVYNĖS" Kompletai 1909-1910-1911. po	1.00

AISOPO PASAKOS

AISOPO PASAKOS — tai vienintelis tos rūšies veikalas lietuvių kalboje ir naudinga kiekvienam turėti. Kninga 360 puslapių, su 110 gražių paveikslų, 301 pasakų ir paaiškinimų. Tinkanti pamokiniui seniems, jauniems, o ypatingai mažiems.

Motinos, nupirkdamos šią kningą savo vaikeliams, niekad nesigailės, nes vaikai mėgsta tokius skaitymus, ypač kad kiekvienai pasakai yra pritaikintas ir paveikslėlis.

AISOPO PASAKOS yra svarbios ne tik savo gražumu, bet ir labai rimta prasme: kiekviename atsitikime, kiekvienam žmogui, kiekvienai ydai rasi prilyginimus ir galiausiai pamokinius. Tai neišsamišamas šaltinis; iš jų galima panaudoti sakinius viešuose susirinkimuose ir draugiškuose pasikalbėjimuose.

KAINA SU PRISIUNTIMU Į NAMUS — \$1.25

I Š S K Y R U S

AISOPO PASAKAS ir 'APŠVIETĄ' VISAS KITAS KNINGAS SLA. NARIAI GAUNA UŽ PUSĖ PAŽYMĖTOS KAINOS

Reikalaujami kningų, parašykite aiškiai kningos vardą.

Piningus geriausiai siųsti per pašto Money

Orderį, paprastame laiške, užadresuojant:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30th STREET
NEW YORK CITY

PASKAITOS

Žmonių Apšvietai Galima Rengti Žiemos Metu, nes tai yra Kuopų Užduotis

NE VISOS KUOPOS TUREJO APDRAUDOS IR SVEIKATOS SAVAITE, UŽTAI DABAR GALI PASINAUDOT

KUOPŲ NAUDAI SLA. IŠLEIDO 5-as PASKAITAS. JAS GALIMA SKAITYTI DIDELĖSE SUEIGOSE IR KUOPŲ SUSIRINKIMUOSE. SLA. NARIAI TAIPGI GALI ĮSIGYTI JAS :

Kreipkitės į "Tėvynės" Admin straciją

LIETUVOJE EUROPOS KARĖS METU

Kninga nušviečia tikrą karės padėjimą, kaip lietuviai pabėgo į plačią Rusiją, palikdami savo ukus, kuomet vokiečiai užėjo. Kninga 92 puslapių, su 12 didelėlių puikių paveikslų, paimtų iš pačių atsitikimų su pabėgėliais.

Kainuoja tik tai 50c. su prisiuntimu.

A. B. STRIMAITIS

307 W. 30th Street, New York City

LIGONIO ŠEIMYNOS PADĖJIMAS, JEI JISAI NEPRIGULI PRIE SUSIVIENIJIMO L. A.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

ISTEIGTAS 1886 METAIS

Kapitalas 1 Sausio, 1917, \$145.000
Pomirtinių išmokėjo \$92.715
Ligoje pašalpų \$52.813

Moka pomirtinių \$150, \$300, \$600
ir \$1.000. Moka ligoje pašalpos—
\$6.00 \$9.00 ir \$12.00 i savaitę.

ŠELPIA Našles, Našlaičius, Moksleivius, Politiškus Kankinius, Imigrantus ir remia visus prakilnius lietuvių tautiškus ir kulturiškus reikalus.

ŽMONIŲ apšvietai leidžia savaitraštį „TĖVYNĖ“ su iliustruotu mėnesiniu priedu Moterims ir Vaikams, ir nariai tą gauna dovanai. Leidžia kningas, kurias nariams duodama už pusę kainos.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE yra seniausia, didžiausi ir tvirčiausia apdraudos, pašalpos ir kultūros organizacija. Kuopos yra visuose miestuose. Norėdamas prisirašyti, kreipkis prie vietinės kuopos, arba norėdamas platesnių informacijų, rašyk pas Centro Sekretorių, šiuo adresu:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30TH STREET, NEW YORK CITY

